

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра дизайну інтер'єру

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

Л.Р. Гнатюк

« 20 » 12 2021р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

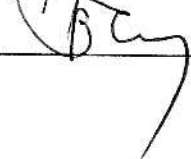
ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЮ «МАГІСТР»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ: 02 «Культура і мистецтво»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 022 «ДИЗАЙН»

Тема: «Формування дизайну інтер'єрів дошкільних дитячих просторів»

Виконавець: студентка групи Дз-201М Сіріченко Мілада Петрівна

Керівник: доктор архітектури. Професор Чернявський В.Г.

Консультанти з окремих розділів:

Охорона навколишнього середовища: Саєнко Т.В. к.т.н., професор

Охорона праці та безпека життєдіяльності: Федина В.П. к.т.н., доцент

Нормоконтроль: Омеляненко М.В., д.т.н., професор

Київ 2021

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет архітектури, будівництва та дизайну

Кафедра дизайну інтер'єру

Галузь знань: 022 «Культура і мистецтво»

Спеціальність: 022 «Дизайн»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Л.Р. Гнатюк Л.Р. Гнатюк

« 20 » 10 2021

р.

ЗАВДАННЯ

На виконання дипломного проекту

Сіріченко Мілади

Петрівни

(прізвище, ім'я, по батькові випускника в родовому відмінку)

- 1. Тема дипломної роботи** «Формування дизайну інтер'єрів дошкільних дитячих просторів» затверджена наказом ректора від « 24 » 09 2021 р. № 2000/ст.
- 2. Термін виконання роботи:** з 04.10.2021р. по 23.12.2021р.
- 3. Вихідні дані до дипломної роботи:** Пояснювальна записка, плани приміщень, розрізи, ситуаційний план, інтер'єри
- 4. Зміст пояснювальної записки:**

В першому розділі представити процес розвитку дитячих дошкільних просторів. Подати класифікацію дитячих дошкільних закладів. Розглянути особливості проектування та обов'язкові вимоги, яких слід дотримуватись при проектуванні. Проаналізувати особливості формування функціонально-технологічних, архітектурно-планувальних рішень та вирішення дизайну інтер'єрів дитячих садочків на сучасному етапі.

В другому розділі представити історію розвитку дизайну інтер'єрів дитячих садочків, розглянути тенденції в оформленні інтер'єрів. Подати класифікацію вітчизняного та зарубіжного досвіду, як в інтер'єрах так і в екстер'єрах.

В третьому розділі представити сучасні та перспективні напрямки в дизайні інтер'єрів дошкільних дитячих закладів.

В четвертому розділі представити дизайн інтер'єрів дитячого садочку в авіамістечку.
- 5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу:** функцію Колористичне рішення нальне зонування, плани з розстановкою меблів, плани підлоги та стелі, візуалізація інтер'єрів, розгортки стін, робочі креслення окремих об'єктів: умовлення дитячих груп, вхідної групи. 3D макет двох рівнів садочка з розстановкою меблів.

1. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.	Зібрати матеріали, щодо світової та вітчизняної практики дизайну інтер'єрів дитячих садочків	04.10.2021	
2.	Виконати пошукові ескізи	11.10.2021	
3.	Розробити дизайн-концепцію інтер'єрів дитячого садочку в авіамістечку	14.10.2021	
4.	Розробка вхідної групи	24.10.2021	
5.	Розробка поповерхових планів, виконана розстановка меблів відповідно до функціонального зонування	13.10.2021	
6.	Виконати плани підлоги з підбором матеріалів	15.10.2021	
7.	Виконати плани стелі з розгашуванням освітлювальних приладів	18.10.2021	
8.	Виконати розгортки стін Виконати візуалізацію інтер'єрів в комп'ютерній 3 D графіці	28.11.2021	
9.	Виконати робочі креслення окремих об'єктів: спортивного спорядження, вхідної групи	01.12.2021	
10.	Виконання поповерхової моделі та моделі умеблювання дитячих кімнат	04.12.2021	
11.	Редагування пояснювальної записки.	10.12.2021	
12.	Узгодження з консультантами підрозділів	17.12.20 21	
13.	Підготовка презентації та роздатковий матеріал	20.12. 2021	

7. Консультанти з окремих розділів

Назва розділу	Консультант (посада, П.І.Б.)	Дата, підпис	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Охорона навколишнього середовища	Професор кафедри екології, д. П. н., к. т. н. Саєнко Тетяна Василівна		
Охорона праці та життєдіяльності	К. т. н., доцент кафедри цивільної та промислової безпеки Федина Василь Петрович		
Нормоконтроль	Д.т.н., професор Омеляненко Максим Вікторович		

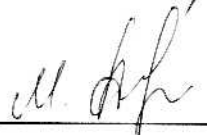
8. Дата видачі завдання: « 04 » жовтня 2021 р.

Керівник дипломного проекту

(підпис керівника)

Чернявський В.Г.
(П.І.Б.)

Завдання прийняв до виконання

(підпис випускника)

Сіріченко М.П.
(П.І.Б.)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до дипломної роботи ос Магістр «Формування дизайну інтер'єрів дошкільних дитячих просторів» складається з: 110 сторінок тексту, 15 рисунків, 3 таблиць, 52 використаних джерел, додатків.

Ключові слова: дитячий садочок, дизайн інтер'єру, вікові категорії, екологічні матеріали, ергономічні форми.

Обрана тема є актуальною оскільки на сьогоднішній день дизайн інтер'єру у дитячих дошкільних закладах розвинутий недостатньо, а дітям перш за все потрібна тепла, затишна, цікава, функціональна і продумана ідея кімнат, яка дозволить їм розвиватися, спілкуючись один з одним, гратися та навчатися. Саме тому при створенні дизайну інтер'єру врахуємо всі попередні досвіди для створення відповідного креативного дизайну.

Об'єкт: інтер'єри дитячих дошкільних просторів.

Предмет: формування дизайну інтер'єрів дошкільних дитячих просторів.

Мета: Було виявлено особливості формування дизайну інтер'єрів дитячих дошкільних просторів; розроблена дизайн-концепція інтер'єрів різних за функційним призначенням приміщень дитячого дошкільного закладу, який буде відповідати всім необхідним вимогам, стандартам, створене відповідне комфортне середовище, з урахуванням вікових особливостей психофізіологічного розвитку дітей.

Методи дослідження: евристичний, теоретичний, систематизації матеріалу та аналітичний.

Від того який інтер'єр дитячих кімнат залежить бажання розвиватися, вчитися і виявляти свої таланти. В дитячому садочку в авіамістечку діти повинні себе відчувати наче вдома, не турбуючись про неподобства, тому пропонується використовувати плавні форми, заокруглені кутки, м'які матеріали на стінах, миючі шпалери та фобри та інше, що має як практичне так і функціональне використання.

Матеріали дипломного проекту може бути використано в практичній діяльності при розробці дизайну інтер'єрів дитячих дошкільних закладів.

Наукова новизна:

- виявлено прийоми формування дизайну інтер'єру призначеного для розвитку дітей;
- систематизовано особливості створення комфортного внутрішнього середовища дитячих дошкільних закладів;
- визначено перспективні напрямки розвитку інтер'єрів дитячих дошкільних закладів.

ЗМІСТ

Вступ	10
РОЗДІЛ 1. ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРІВ ДОШКІЛЬНИХ ДИТЯЧИХ ЗАКЛАДІВ	13
1.1. Історичні умови виникнення дошкільних дитячих закладів	13
1.2. Закордонний та вітчизняний досвід формування інтер'єрів дошкільних дитячих закладів	21
1.3. Фактори, що впливають на організацію дизайну інтер'єрів дошкільних дитячих закладів	33
1.4. Класифікація дошкільних дитячих закладів	34
Висновки до першого розділу	35
	5
РОЗДІЛ 2. ОСНОВИ ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕР'ЄРІВ ТА ПРЕДМЕТНЕ НАПОВНЕННЯ ДОШКІЛЬНИХ ДИТЯЧИХ ЗАКЛАДІВ	37
2.1. Функціонально-просторова організація	37
	7
2.2. Предметне наповнення з урахуванням ергономічних та антропометричних вимог	46
2.3. Синтез мистецтв	56
2.4. Оздоблювальні матеріали з урахуванням екологічних вимог	60
Висновки до розділу 2	65
	5
РОЗДІЛ 3. ПРИЙОМИ ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРІВ ДОШКІЛЬНИХ ДИТЯЧИХ ЗАКЛАДІВ	67
3.1. Сучасні напрямки в дизайні інтер'єрів дошкільних дитячих закладів в Україні.....	67
3.2. Прийоми формування дизайну інтер'єрів	68
3.3. Перспективні напрямки розвитку інтер'єрів дошкільних дитячих закладів	69
3.1. Висновки до розділу 3	71
РОЗДІЛ 4 ДИЗАЙН ІНТЕР'ЄРІВ ДИТЯЧОГО САДОЧКУ	73
	73
4.1. Дизайн-концепція дитячого дошкільного садочку “Подорож”	73
4.2. Функціональне зонування.....	74
4.3. Планувальне вирішення.....	76
4.4. Інженерно-технічне та конструктивне вирішення.....	76
4.5. Колористичне рішення.....	79

4.6.	Ергономічні фактори дизайну.....	79
4.7.	Конструювання меблів та обладнання інтер'єрів	81
4.8.	Екологічні аспекти дизайну інтер'єрів дитячого дошкільного закладу.....	82
4.9	Охорона праці	84
	4.9.1. Основні положення та вимоги	84
	4.9.2. Робоче місце	85
	4.9.3. Документи по охороні праці	88
	4.9.4. Мікроклімат приміщень	88
	4.9.5. Вентиляція приміщень	89
	4.9.6. Протипожежні заходи	89
	4.9.7. Вимоги до оформлення плану евакуації людей при пожежі.	89
	4.9.7.1. Графічна частина	90
	4.9.7.2. Текстова частина.....	91
	4.9.8 Вогнегасники та пожежна сигналізація.....	95
4.10	Специфікація матеріалів.....	99
	Висновки до розділу 4	101
	ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	104
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕЛІЛ	106
	ДОДАТКИ	111

Вступ

Актуальність обраної теми. Сучасне суспільство, в якому формується дитина – це суспільство соціальних змін, і сучасний дитячий дошкільний заклад, як осередок первинної соціалізації, має змінюватися разом із суспільством, відповідати його вимогам, залучувати кращі надбання прогресу, тощо. На жаль, сучасні українські дитячі заклади досить далекі від того, щоб називатися сучасними у повному сенсі цього слова.

Найбільш актуальний в сучасних умовах пошук рішень екстер'єрів і інтер'єрів дитячих садків, з використанням архітектурно-художніх засобів виразності без зміни об'ємно-планувального рішення будинку. При цьому архітектор та дизайнер, мали б створювати просторове середовище, близьке дитині за кольором, масштабом, формою, покликане втілити всі вимоги психологів і педагогів в галузі дитячого сприйняття. Це оточення повинно бути зрозумілим і цікавим дитині, нести в собі інформативні і естетичні властивості. Воно покликане відбити «світ Казки», у якому живе дитина дошкільного віку і розкрити для нього нові обрії гармонійного, всебічного розвитку.

Питання початкового виховання й навчання стояли перед суспільством протягом усього історичного розвитку Української держави і вирішувалися залежно від економічних та соціальних умов того чи іншого періоду. Перші розробки в цьому напрямі сформульовано ще в педагогічних пам'ятках Київської Русі («Ізборник», «Повчання Володимира Мономаха дітям» та ін.). Проте це були настанови щодо сімейного початкового виховання. У них наголошувалося на необхідності раннього виховання дітей, любові до них, турботи про їхнє здоров'я і розвиток. У подальшому ці ідеї знаходимо в працях видатних українських просвітителів, громадських діячів, учених, педагогів (Г. Сковороди, Т. Шевченка, П. Куліша, Б. Грінченка, М. Драгоманова, М. Корфа, Лесі Українки, Т. Лубенця, К. Ушинського, М. Пирогова, І. Франка та ін.).

Інформацію, необхідну для розкриття архітектурно-художніх аспектів проектування ДДЗ можна розділити на дві великі групи: *психолого-педагогічну і архітектурну*. До першої відносяться *дошкільна педагогіка, вікова і педагогічна психологія*, до другої – вивчення *етапів розвитку архітектури дитячих дошкільних установ у світовій практиці*, аналіз засобів виразності, стосовно до оформлення дитячих садків, архітектурна композиція, кольорознавство, психологія зорового сприйняття.

Отже, **об'єктом** даної роботи є особливості дизайну інтер'єрів дошкільних дитячих закладів; **предметом** – інтер'єри дошкільних дитячих закладів. **Мета** даної роботи – розкрити особливості формування дизайну інтер'єрів дошкільних дитячих закладів. Реалізація поставленої мети передбачає вирішення наступних **завдань**:

– висвітлити передумови виникнення формування дизайну інтер'єрів дошкільних дитячих закладів;

– проаналізувати історичні умови виникнення дошкільних дитячих закладів, закордонний та вітчизняний досвід формування інтер'єрів дошкільних дитячих закладів;

– проаналізувати фактори, що впливають на організацію дизайну інтер'єрів дошкільних дитячих закладів;

– вивчити класифікацію дошкільних дитячих закладів;

– розкрити основи функціонально-просторової організації інтер'єрів та предметне наповнення дошкільних дитячих закладів: функціонально-просторову організацію; предметне наповнення з урахуванням ергономічних та антропометричних вимог; принцип синтезу мистецтв; оздоблювальні матеріали з урахуванням екологічних вимог;

– проаналізувати прийоми формування дизайну інтер'єрів дошкільних дитячих закладів;

– висвітлити сучасні напрямки в дизайні інтер'єрів дошкільних дитячих закладів в Україні;

– навести прийоми формування дизайну інтер'єрів;

–визначити перспективні напрямки розвитку інтер'єрів дошкільних дитячих закладів.

Актуальність обраної теми зумовила ґрунтовний рівень **теоретичної розробки проблеми**. Так, візуальне сприйняття вивчалось психологами та архітекторами у роботах: Ю.Б. Гиппенрейтера, М.Б. Михалевської, В.А. Ганзена, Я.Д. Глікіна, А.А. Тица, І.І. Середюка, А.Л. Ярбуса, І. Араухо, Руубера, Н.Н. Волкова, Ю.І. Короєва, М.Ф. Федорова та ін.; А.В. Запорожця, М.І. Лісіної, Б.Г. Ананьєва, Є.Ф. Рибалка, Л.А. Венгера, Р.И. Говорової, З.М. Богуславської, В.П. Зінченка, В.М. Величковського, В.Г. Криська та ін. Теоретичні аспекти формування архітектурного середовища розглянуті в роботах: Є.А. Гелла, О.В. Коноплевої, М.А. Полевичок, О.А. Фоменко, В.П. Мироненко, ОА.Б. Раллева, А.П. Мардера, Н.О. Солярської, В.В. Товбич, Ю.Г. Божко, Н.Є. Трегуб, Н.В. Ігнат'євої, В.І. Кравця, Ю.В. Чепелюка та ін.

В сфері проектування ДДЗ видані роботи: І.С. Назарової, А.Ю. Дунаєвського, П.А. Гурського, А.К. Чалдимова, А. Карри, Я. Штейнберга, С.Н. Шебаліна, С.Г. Змеула, А. Васильєва, Крижановської, А.І. Зориної-Тарасової, І. Бартенєва, Р.М. Смоленської, К.И. Скіпи, Г.И. Верстина, В.В. Пухова, Н.Б. Блохіної, Л.Т. Віхрової, Г.М. Давидової, Р.Т. Гайказової, Т.Д. Кострикіної, М.К. Трегубової, І.Й. Каракіса, Й.К. Мінкявічуса, Л.М. Ковальського, М.С. Макаряна, В. Тихонової, Л.М. Ушакової, І.З. Клоц, Г.Н. Пантелєєвої та ін.

До необхідності пошуку архітектурно-художнього оформлення і створення образу дитячого садка архітектори прийшли наприкінці 80-х років. Ці питання залишилися практично не розглянутими через припинення будівництва ДДЗ, у зв'язку з розпадом СРСР.

Аналіз вищеперахованих досліджень та публікацій виявив, що недостатньо висвітлено питання комплексного формування інтер'єрів дитячих дошкільних закладів, і тому ця тема вимагає додаткового розгляду.

РОЗДІЛ 1. ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРІВ ДОШКІЛЬНИХ ДИТЯЧИХ ЗАКЛАДІВ

1.1. Історичні умови виникнення дошкільних дитячих закладів

Дошкільний дитячий заклад – або дитячий садок – освітня установа для дітей дошкільного віку (до 6-7 років), в Україні та РФ – один з видів дитячого дошкільного закладу. Дитячі дошкільні заклади – загальна назва освітніх установ, які реалізують загальноосвітні програми дошкільної освіти різних напрямків. Дошкільна установа забезпечує виховання, навчання, догляд та оздоровлення дітей віком від двох місяців до семи років.

Система дитячих садів призначена як для первинної соціалізації дітей, вчення їх навичкам спілкування з однолітками, так і для масового, загальнодоступного вирішення проблеми зайнятості їх батьків (для чого час роботи дитячого саду в більшості випадків збігається з типовим робочим графіком більшості професій: з 8 до 18 годин п'ять днів в тиждень). У системі дитячих садів здійснюється також мінімальна підготовка дітей до вчення в школі — на рівні первинних навиків читання, письма та рахування. Перший в світі дитячий садок організований в 1837 році німецьким педагогом Фрідріхом Вільгельмом Августом Фребелем (1782–1852) в місті Бад-Бланкенбурзі. З 1851 по 1860 дитячі садочки в Пруссії були заборонені.

Виховні установи для маленьких дітей в дошкільному віці, засновані Фребелем на початку XIX століття під назвою дитячих садків, набули вже наприкінці XIX століття широкого поширення в Західній Європі і в Америці, проте в Росії дитячі сади не набули популярності: «у столицях ледве дві-три сотні дітей відвідують дитячі сади, а в провінції вони майже зовсім відсутні» [35, 5].

Дитячий садок на території Росії кінця XIX століття являв собою: «приватний, суспільний або казенний виховний заклад для дітей дошкільного віку, різновид денного притулку, який влаштовувався як у вигляді благодійних, так і у вигляді прибуткових установ» [14, 35].

У Росії виховання малолітніх довгий час здійснювалося лише в приватних і церковно-приходських початкових школах і в окремих добродійних закладах. Прообразом дитячого саду були денні дитячі кімнати при Демідівському будинку праці, відкриті 15 травня 1837 А. Н. Демідовим на прохання матерів-робітниць. Спочатку тут отримали опіку 6 хлопчиків і 11 дівчаток, через рік число дітей зросло до 112. Проте педагогічні принципи виховання малолітніх у той час ще не були вироблені. Назва «Дитячий садок», укорінена в Росії в останній третині XIX ст., прийшла з Німеччини – від «Киндергартена», заснованого в 1837 (одночасно з демідовськими дитячими кімнатами) в Бад-Бланкенбурзі в Тюрінгії д-ром Ф. В. А. Фребелем – педагогом-новатором, автором системи раннього дитячого виховання. По На думку Фребеля, призначення дитячого саду — не лише брати під нагляд дітей дошкільного віку, але «вправляти їх душу, укріплювати тіло, розвивати відчуття і розум, що прокидається, знайомити з природою і людьми» [33, 5]. Він вказував на символічну схожість дітей з рослинами, що вимагають умілого і ретельного відходу, а виховательок називав «садівницями».

В «фребелівській» педагогічній системі знайшлися немало послідовників в Росії, де вона була збагачена місцевим досвідом. У числі перших «фребелівців» була С. А. Люгебіль, дружина відомого філолога проф. К. Я. Люгебіля, одного із засновників Санкт-Петербурзьких педагогічних зборів. У 1862 вона за підтримки чоловіка відкрила перший в С.-Петербурзі дитячий садок нового типу – платний виховний заклад для дітей дошкільного віку (другий в Росії після відкритого в 1859 в Гельсінгфорсі дитячого садочку Семіградського). Ігри і заняття в дитячому садку проводилися без строгої регламентації, дітям надавалася можливість гратися і займатися на їх власний розсуд, але при постійному нагляді виховательки. Люгебіль вела записи своїх спостережень за індивідуальною поведінкою і розвитком дітей.

Заняття часто проводилися в саду; із старшими дітьми проводилися виїзди на природу. Виховательки запрошували батьків спостерігати за своїми дітьми

під час ігор і занять; давали їм поради щодо виховання. Заклад довелося закрити в 1869 через брак коштів [25, 33].

У 1866 у Санкт-Петербурзі був відкритий ще один платний дитячий садок. Його засновницею стала Аделаїда Семенівна Симонович (дружина лікарки і педагога Я. М. Симоновича), на статтю якої у часописі «Вісник виховання» ми, власне, посилаємось у даній роботі. У закладі все було пристосовано для творчої педагогічної роботи: зручне розташування просторих, світлих кімнат з балконами, сад і майданчики для ігор і занять дітей на повітрі. Діти вели рухливі ігри, які відображали окремі види праці і моменти побуту російського народу, супроводжувалися російськими народними піснями. Заняття в молодшій групі носили переважно індивідуальний характер, а заняття в старшій (діти 5–6 років) – колективний, причому мали природознавчий ухил. Подружжя видавало щомісячний журнал «Дитячий садок», присвячений питанням дитячої педагогіки. У 1869 через брак коштів заклад довелося закрити, а журнал передати до інших рук (далі він видавався Е. І. Бороздіною і в 1877 був перейменований в «Виховання і вчення»; виходив до 1917).

Щодо розвитку дитячих садків в Україні, можемо зауважити, що «дитячі садки» Ф. Фребеля, які були поширені в Німеччині та в інших західних країнах, так само відіграли особливу роль у становленні українського дошкільного виховання. Фрідріх Гребель, як творець теорії і практики суспільного дошкільного виховання, започаткував підготовку вихователів дошкільних закладів, так званих «дитячих садівниць». Важливим завданням, яке ставив Фребель перед школою виховательок – вивчення психофізіологічних засад розвитку дитини, оволодіння засобами впливу на неї, методами керівництва її розвитком, зокрема використання дидактичного матеріалу тощо [22, 36].

Підтримуючи ідеї та досвід Ф. Фребеля, К.Д. Ушинський критикував дитячі садки за формалізм, відірваність від життя і разом з тим ставив вимогу «відкривати дитячі садки якомога ширше» [22, 33], аби будувати виховний процес на національних засадах, забезпечуючи його вітчизняними кадрами. У 60-ті роки XIX століття в Україні поширюється громадсько-педагогічний рух

за освіти жінок, надання їм права на суспільну діяльність, залучення до створення шкіл, лікарень, ясел, інших соціальних та освітніх закладів. Багато освічених, прогресивних жінок прагнули до такої діяльності, шукали можливості для виявлення своїх творчих сил. У маленьких містах, як правило, існував лише один дитячий садок для дітей багатих міщан, промисловців і чиновників, охоплював він 10-12 осіб, причому дошкільники приходили сюди зі своїм сніданком. Упродовж 3-4-х годин вони займалися іграми, їх навчали також правил поведінки, музиці та іноземних мов.

На діяльність перших дитячих садків, педагогічних курсів, громадських педагогічних організацій на початку ХХ ст. значною мірою вплинула теорія та практика дошкільного виховання італійського педагога Марії Монтесорі (1870–1952), яка у 1907 р. створила перший «Будинок дитини» для дітей робітників. Педагогічні ідеї були поширені в багатьох країнах світу, в тому числі і в Україні. Марія Монтесорі розробила вимоги до підготовки педагогічних кадрів для дошкільних закладів, виходячи з того, що педагог повинен бути «спостерігачем» і «дослідником». Тільки за цієї умови можна досягти вільного та індивідуального розвитку дитини, що було аксіомою педагогічного методу М. Монтесорі [28, 45].

Так, на початку 60-х років із дозволу М.І. Пирогова, який у цей час був інспектором Київського навчального округу, у м. Києві відкривається дитячий садок, де було впроваджено досить широку програму освітньо-виховної роботи з малюками. У 1871 р. сестрами Ліндфордс (Марією та Софією, в майбутньому С.Ф. Русовою) було створено приватний дитячий садок. Цей садок знайшов підтримку у відомих українських діячів того часу — подружжя Старицьких, М. Лисенка, О. Русова, О. Пчілки та ін. Поступово створюються дитячі садки і в інших містах України — Харкові, Полтаві, Сумах, Черкасах тощо. Найбільш відомим було Санкт-Петербурзьке Фребелівське товариство, яке вперше готувало вітчизняні кадри для дитячих садків, так званих «фребелічок», котрі одержували досить широку теоретичну і практичну підготовку в галузі дошкільного виховання [28, 33].

За часів царської Росії була мізерно мала кількість дитячих садків. Відкривали їх приватні особи, плата за виховання була високою. Обслуговували вони передусім дітей привілейованих класів. В окремих містах існували так звані “народні дитячі садки” для міської бідноти. Вони утримувались за рахунок різних пожертвувань. Ці заклади не мали підготовлених вихователів, вони постійно відчували нестачу коштів і часто закривались. Відсутнім було централізоване керівництво справою дошкільного виховання. В дореволюційний час воно не розвивалося [28, 33].

Палкою поборницею ідей національного дитячого садка в Україні та підготовки для цього педагогічних кадрів була С.Ф. Русова (1856–1940), яка у своїх працях «Дошкільне виховання», «Теорія і практика дошкільного виховання», «В дитячому садку» сформулювала основні вимоги до підготовки педагогічних кадрів. Відомий такий вислів Софії Русової: «Бути гарним педагогом — це бути справжнім реформатором майбутнього життя України, бути апостолом Правди і Науки» [22, 33].

У 1871 році в Києві сестрами Софією та Марією Ліндфорс було відкрито перший дитячий садок. За тих часів виховательок Софія Русова (Ліндфорс) називала садочківницею, бо вважала, що їй треба знати: коли посадити, коли полити, чим підживити, як розпушити землю, щоб зібрати хороший урожай. Це означає: потрібно добре знати дитячу психологію, орієнтуватися в законах педагогіки, щоб не знівечити, не затоптати посіяне при народженні дитини. Однак найвагомим вважалося родинне виховання. Тож до матері як до вихователя висуваються певні вимоги: «бажано мати коло дитини свідому, розвинену особистість, яка знала б, як керувати вихованням, і добре розуміла психологію дитини» [22]. Атмосфера тепла, доброзичливості, постійного інтересу й поваги до малюка як до особистості має панувати і в дошкільних закладах.

Невід’ємною складовою цілісної і комплексної системи С. Русової був фізичний розвиток дітей дошкільного віку. Щоб сформувати гармонійно розвинену особистість, вважала вона, потрібно знати і розуміти фізичну

сутність дитини, тобто її фізіологію. Тому насамперед радить педагогам замислитися: що таке дитина? Чим відрізняється вона від дорослої людини, зокрема у фізичному плані? Життя дитини дошкільного віку вона називала «періодом загального формування тіла й душі» і у своїх творах показала значення фізичного розвитку і фізичного виховання в процесі формування гармонійно розвиненої особистості; практично і теоретично довела необхідність впровадження фізичного виховання в дошкільних закладах («Нова школа соціального виховання») [25, 33].

С. Русова визначила шляхи, які, на її погляд, найкраще сприятимуть розвитку дитячого мовлення, зокрема: стежити за правильною вимовою; навчати гарних легеньких ритмічних віршів; давати дітям розмовляти вільно на цікаві для них теми; заохочувати їх до самостійного складання творів, невеличких оповідань; розповідати їм найкращі художні твори, які б захоплювали своїм змістом та художньою формою, мовою; проводити тематичні заняття. У 1917 році в уряді УНР С. Русова очолює два департаменти — дошкільного виховання і позашкільної роботи. Обстоюючи важливість для держави національної системи освіти, С. Русова вперше розробила концепцію національного дошкільного виховання. У тяжких умовах громадянської війни та іноземної інтервенції в Україні почали відкриватися дитячі садки [28, 33].

Пізніше Українські дитячі садки існували в межах радянської традиції дошкільного виховання (наслідки цієї традиції, до речі, вітчизняні дитячі садочки зберігають і дотепер). Доцільно тут, на нашу думку, буде розглянути ще й загальні принципи системи Фребеля – «підґрунтя», на якому будуються усі системоутворюючі принципи дошкільного виховання.

В книзі Фребеля «Про виховання людини», де (як писала А.Симонович), «під схоластичною оболонкою ховається дорогоцінне ядро, повне життєвості і знання» [36], — а саме, глибоке розуміння Фребелем дитячої натури, засноване на спостереженні і зігріте щирою любов'ю до дітей, містяться головні принципи його системи:

1. Для маленької дитини життя полягає в грі.

Ми всі тепер знаємо, що в свої ігри дитина вкладає всю природжену активність. У іграх наслідувальних вона проявляє свою дивовижну здатність спостерігати те, що її оточує; у іграх фантастичних вона проявляє не одну лише фантазію, але і переживання древнього язичеського світогляду, старовинних звичаїв, воєн — словом, давно минулу епоху первісного людства, нарешті, в іграх творчих вона виявляє людський геній, що вічно творить. Підкорюючись цій потребі створювати, дитя будує, ріже, малює, ліпить, фарбує, клеїть — словом, видозмінює матеріал, що потрапив до його рук. У цих своїх творчих справах дитина не знає пересичення. Щодня протягом восьми і більше років дитя приймається з однаковим задоволенням за це творення, яке в подальшому віці переходить безпосередньо в художню потребу [36, 33].

2. Дітям властиве відчуття громадськості.

Починаючи з чотирьох років (і навіть раніше) діти прагнуть грати разом. Це природжене прагнення дітей добре відоме батькам і вихователям. Біологія пояснює нам, що людина спрадавна жила суспільством, а не поодинці, і тому відчуття громадськості має бути міцно успадковане потомством. На цих двох корінних властивостях (на властивості дітей грати, і грати в товаристві інших дітей), властивих всім племенам людства, засноване вчення Фребеля і його дитячі садки, де дитина грає «в суспільстві». Ігри, *наслідувальні і фантастичні*, називаються в дитячих садах рухливими іграми; ігри *творчі* називаються роботами дитячого саду: будівництво, вирізування, наклеювання, ліплення, тощо. Цікаво, що Фребель перший ввів всі ці ігри і роботи в дитячий садок, що доводить те, як вірно він придивився до проведення часу раннього дитячого віку. Він переніс в дитячий сад все, що маленькі діти робили в дитячій вдома, в саду, на вулиці, що передавалося їм з роду в рід від старших братів і сестер, від бабусь і нянь. Ця сторона діяльності Фребеля сповна життєва, а не придумана, недаремно він провів 20 років в педагогічній практиці, раніше, ніж в 1837 році, відкрив свій перший дитячий садок [36].

3. Фребель помітив пристрасть маленьких дітей до розповідей та оповідань, а також їхню любов до тварин.

Ось походження оповідань дитячого садку, в основі яких лежить подія, що знайомить з характером тварини. Фребель не вводив в свої розповіді казкового елемента: велетні і біси, чаклуни і відьми відсутні; ці казки він лишив сім'ї; але у нього тварини люблять своїх дитинчат, вони хоробрі або боязкі, благородні або підступні, абсолютно як це спостерігається в самому житті [36, 25-33].

4. Фребель помітив любов дітей до співу та квітів. Він дав їм пісні і сад з грядками квітів, які вони самі доглядають.

5. Фребель гаряче любив дітей, вірив в їх непорочність і покарання не вводив в дитячий садок [36].

Отже, матеріал для заняття дітей був Фребелем знайдений. Але треба було ще знати, як їм користуватися, який метод прикласти до справи. Фребель ввів свідомий, наочний метод, ґрунтуючись на тому спостереженні, що чим ніжніше вік дитини, тим менш в змозі вона осягти щось відсторонене, а всі її органи чуття потребують конкретних вражень.

У його час в Германії існували школи для маленьких дітей (Kleinkinderschulen), де крихітні діти цілими годинами в'язали панчохи, вивчали напам'ять катехізис і проводили час в мертвому мовчанні. Фребельовські дитячі сади були світлим, веселим променем в цьому похмурому дитячому царстві, але до того різко встали врозріз з колишніми установами, що накликали на себе немилість духівництва, а потім і уряду. Внаслідок цього в Пруссії дитячі сади були заборонені від 1851—1860 рр. За цей проміжок часу дитячі сади існували в Пруссії неофіційно, ховаючись в родинних колах, серед учнів і шанувальників Фребеля.

Практична програма фребелівських садів: *гра і робота дітей дошкільного віку в товаристві однолітків* під наглядом освіченої виховательки. Остання завідує матеріалом для робіт, направляє ігри дітей, не дає в образі одного іншому, розповідає, співає з дітьми, привчає їх до порядку і охайності, працює з ними в саду і ніколи не карає. Слід відзначити, що якими б грубим не було б поводження з дітьми в багатьох німецьких школах, але в дитячих садах завжди панувало гуманне ставлення до них.

Зовнішнім чином фребелівський дитячий садок заснований за зразком великої сім'ї, де діти — брати і сестри, а вихователька — ласкава, всезнаюча, завжди готова допомогти мати. Таким чином, фребелівський дитячий садок є доповненням родинного виховання в тих випадках, коли в сім'ї немає інших відповідних за віком дітей, коли мати не має досить часу або знання, щоб керувати заняттями маленьких дітей, коли в сім'ї немає вільного для гри приміщення, або коли життєві умови вимагають домашньої тиші, яка сильно обмежує дитину. Після декількох годин перебування дитини в дитячому саду, цій першій дитячій майстерні, дитина останню частину дня проводить в сім'ї, серед своїх домашніх іграшок [36].

Не дивлячись на справедливість основних принципів системи Фребеля, його система знайшла чимало противників як на Заході, так і в Росії та Україні. Не заглиблюючись в детальний аналіз негативних боків фребелівської системи виховання, перейдемо до висвітлення основних моментів закордонного та вітчизняного досвіду формування інтер'єрів дошкільних дитячих закладів.

1.2. Закордонний та вітчизняний досвід формування інтер'єрів дошкільних дитячих закладів

Звернемо, передусім, увагу на такий значний аспект дитячих дошкільних закладів (ДДЗ), як їхня архітектура. Так, у Древній Греції і Древньому Римі (III ст. до н.е. – III ст. н.е.) при загальній системі сімейного виховання були відкриті перші установи для безпритульних, однак інформація про їх влаштування не збереглася. В епоху Середньовіччя (IV – XIV ст.) у Росії було поширене сімейне виховання, і спеціальних закладів для дітей не існувало. У Європі в цей період з'являються сирітські будинки при богоугодних закладах і, як наслідок, ДДЗ не мають власних архітектурних особливостей. Підвищений інтерес до питань виховання, створення нових педагогічних методик проллється в епоху Відродження (XV – XVI ст.). І якщо в Росії тільки починають будуватися «сиротовиховальниці», то в Західній Європі з'являється новий тип установ – виховні будинки. Вони розробляються як спеціальні

архітектурні комплекси з великими внутрішніми дворами і добре продуманою функціональною схемою. У XVII – поч. XIX ст. в Росію приходить західно-європейський тип ДДЗ, виховні будинки і притулки, аналогічні європейським закладам епохи Відродження. В Європі та США розширюється мережа благодійних платних ДДЗ для людей різних станів. Розташовані при гімназіях, школах, церквах, ці заклади не мають «власної архітектури». У різних країнах вони називаються по-своєму: «школи для плетива із соломи», «школи в'язання мережив» (Англія), «притулки» (Франція), «гральні» школи, школи охорони маленьких дітей (Англія), школи взаємного навчання (США) [16, 25].

До середини XIX ст. в Росії відкривається велика кількість ДДЗ, заснованих на благодійності. Типологічно вони підрозділяються на: сирітські будинки, притулки для немовлят, дитячі денні притулки, дитячі їдальні, відділення для малолітніх дітей при різних установах. Будинки перерахованих закладів являли собою сильно витягнуті по горизонталі споруди з коридорною планувальною системою «казенного» типу [16, 33].

У середині XIX ст. в Європі, завдяки педагогу Фрідріху Фребелю (Німеччина), створюється якісно новий тип закладів – дитячий садок, який докладно описано у попередньому розділі. У цей період активно працює педагогічна думка, з'являються нові педагогічні методики, що закладаються в основу створення ДДЗ. Відповідно в країнах Європи дитячі установи мають різні назви: дитячі садки за системою Ф. Фребеля (Німеччина, Англія), материнські школи (Франція), школи для немовлят, господарські дитячі садки (Англія), дитячі садки за системою М. Монтесорі (Італія). Дитячі садки частіше влаштовуються в пристосованих будинках, виконаних із урахуванням особливостей і *декору, характерних для кожної країни і стилю даної епохи*. Нові педагогічні віяння приходять до Росії в другій половині XIX ст. Для дітей привілейованих станів влаштовуються дитячі садки німецького і французького типу, у пристосованих приміщеннях при навчальних, лікувально-виховних закладах, гімназіях, профшколах тощо. Відповідно архітектури дитячих садків, як самостійного типу громадських будинків, не існувало [16, 7].

XX століття супроводжувалося активним розвитком архітектури ДДЗ, із рядом своїх особливостей, що залежать від пропонованих вимог. Так, *архітектура та внутрішнє оздоблення дитячих садків за кордоном* розглядалася з позиції «середовищного підходу». Об'ємно-просторова структура дитячого садка зводилася, переважно, навколо композиційного ядра, ігрового внутрішнього двору із системою експлуатованих покрівель, переходів, ігрових куточків. При цьому фасади ДДЗ практично не були оформлені засобами архітектурно-художньої виразності [16, 33].

У Росії до 20-х років дитячі садки як окремі будинки не будувалися, а влаштовувалися в пристосованих палацах, садибах. У 20-х роках, у СРСР вони входили до складу будинків-комун, без створення власного образу. У 1930 р. опубліковані перші нормативи з проектування дошкільних установ. У них були розроблені основні санітарно-гігієнічні вимоги. Далі, з кінця 30-х – по 40-і роки архітекторами здійснювався пошук найбільш раціональних функціональних схем ДДЗ. У 40-х роках на тлі планувальних видань вирішувалися питання устаткування дитячих садів. Пріоритетним напрямком при цьому було створення проектів типових установ. У 50-ті роки були актуальні питання збільшення місткості ДДЗ. У 60-ті – 70-ті роки архітектори працюють над створенням типових проектів дитячих садків для масового будівництва, з органічним включенням їх у мережу мікрорайонів. При цьому аж до 80-х років продовжують удосконалюватися інтер'єри [16, 33].

Лише в 80-х роках архітектори впритул підходять до питання *архітектурно-художнього вигляду* дитячого садка. Однак до початку 90-х років це спроби *часткового перетворення типових проектів*. На початку 90-х рр. з'являються перші проекти індивідуальних дитячих садів, архітектори задаються питанням про те, що цікаво дітям, у яких установах їм буде комфортно не тільки фізично, але і психологічно, емоційно. Однак починаючи з 1991 р., у зв'язку з складним економічним станом в країні, будівництво ДДЗ було практично припинене. Таким чином, дана проблема, а саме – архітектурно-художні аспекти проектування та дизайну ДДЗ, з урахуванням

особливостей дитячого сприйняття і педагогічної спрямованості, залишилася недостатньо вивченою і розробленою.

Звернемося до «комплексного аналізу архітектурно-художніх аспектів формування дитячих дошкільних закладів», розробленого А.Кадуріною, що присвячений аналізу архітектурного обстеження існуючих ДДЗ і результатів тестування дітей дошкільного віку. Тестування проводилося з метою одержання основних архітектурно-художніх вимог, пропонованих до формування образу дитячого садка безпосередніми «замовниками» об'єкту – дітьми. Таким чином у результаті виявлення основних властивостей форми, прийнятих для архітектурно-художнього оформлення ДДЗ, були створені тести. Для дітей вони оформлені у вигляді кольорових картинок. Ці дані були затверджені в обласному і міському управліннях освіти. Було протестовано 360 дітей у 16-ти дитячих садках Одеси, у різних вікових групах, з вибором одного (декількох) із запропонованих варіантів, у ході розповіді. Отримані графічні дані тестування сформовані в єдину базу даних і згруповані за різними віковими групами. Через вірогідність кожної з вікових вибірок (більш 100 значень), дані статистично оброблені в програмі «Statistica 5.5». За результатами проведеного аналізу отримана думка безпосередніх учасників процесу – дітей про те, яке матеріальне середовище вони хочуть бачити і відчувати навколо себе, що їм близьке, зрозуміле і цікаве в різних вікових групах [17, 38].

Вітчизняною дослідницею А.Кадуріною проаналізовано також окремі антропометричні характеристики дітей і за результатами аналізу архітектурно-художніх елементів дитячих садків був виявлений ряд недоліків, загальний для розглянутих типів ДДЗ:

Образи будинків вітчизняних дитячих садків *не відповідають функції*.

Відсутнє *архітектурно-художнє оформлення фасадів*, що вказує на їх приналежність до дитячих закладів.

Головні входи не виділені і, практично, не оформлені.

Сходи запроектовані відповідно до антропометричних характеристик *дорослих людей* і незручні за розмірами для дітей.

Кольорове вирішення приміщень ДДЗ носить *безсистемний, непродуманий характер*.

Картини у дитячому садку розташовані *на рівні очей дорослих*, а дитячі роботи – у полі зору дітей; таким чином, внаслідок спостереження за недосконалими зображеннями, відбувається *гальмування дитячого розвитку*.

В оформленні практично *не використані репродукції відомих художників*, а предмети декоративно-прикладного мистецтва (глечики, рушники, народні іграшки та ін.) знаходяться *в зоні дитячої недосяжності*.

Зонування на рівні окремих кімнат (мікрозонування) носить *формальний характер*. Відсутні окремі зони, необхідні за педагогічними вимогами.

Меблі – типові, стаціонарні, квадратні чи прямокутних форм. У відповідності з антропометричними характеристиками дітей *їх складно застосовувати в іграх* (через велику вагу і форми, що не сприяють створенню інваріантних композицій).

Оформлення приміщень дитячого садка тканинами часто *випадкове і не відповідає загальному архітектурно-художньому оформленню інтер'єру*.

Озеленення *безсистемне, без створення гармонійних квіткових композицій*.

Таким чином, на сьогоднішній день архітектура існуючих ДДЗ не відповідає баченню архітектурно-художнього образу дитячого садка очима дитини і психолого-педагогічним вимогам, можемо підкреслити також, що оформлення сучасних ДДЗ мало відрізняється від оформлення типових ДДЗ радянського періоду.

Окремо слід зауважити, що радянські дитячі садки, особливо – садки початкового періоду СРСР, були розташовані не у спеціально збудованих для цього приміщеннях, а у переобладнаних будинках (рис. 1.2.1, 1.2.2., про що опосередковано свідчать шпалери на стінах, які можна розгледіти на наведених фотографіях радянських дитячих садочків 20-х років минулого століття, і які

вочевидь прикрашали до цього стіни звичайного житлового будинку заможних громадян, де згодом і розташувався дитячий садок).

Рис. 1.2.1. Радянський дитячий садок (1920-ті рр.)

Рис. 1.2.2. Приміщення радянського дитячого садку (1920-ті рр.)

Дизайн дитячих садів за радянських часів був ніби «під копірку», дизайн їдальні дитячого саду, дизайн музичної зали, дизайн ігрової – все було однакове, пофарбоване фарбою однакових білих, зелених, блакитних, жовтих або сірих кольорів, і лише настінні картинки радянських мультфільмів або зображення «дідуся Леніна» (рис. 1.2.3) вносили до цього сірого інтер'єру дитячого саду певну різноманітність. Сьогодні ж приміщення дитячих садків, не дивлячись на тяжку радянську «спадкоємність», все-таки більш яскраві; крім того, почали з'являтися елітні дитячі сади, з ексклюзивним дизайном, які для них розробляють або приватні дизайнери інтер'єру або навіть дизайн-студії.

Рис. 1.2.3. Радянський дитячий садок (музична зала)

Рис. 1.2.4. Радянський дитячий садок (майданчик для ігор). Малюнок з Великої Радянської Енциклопедії (стаття «Дитячий садок»)

Сучасний районний дитячий садок, нажаль, нагадує дитячий садок часів дитинства батьків сучасних малят: на ігрових майданчиках встановлені, як правило, ті ж самі ігрові снаряди, які щороку перефарбовуються, але не змінюються на нові (рис. 1.2.3.). Інтер'єри дитячих садків – так само звичні колишній радянській дитині – однакові шафки з поличками у передпокої, однакові двоповерхові ліжка, типове оформлення вікон, стандартні для державних установ кімнатні рослини на підвіконні, казенні штори.

Трапляються, однак, випадки нестандартного оформлення дитячих садків – не обов'язково дизайнерське, внутрішнє оздоблення кімнат виконане з урахуванням потреб дитини (рис. 1.2.5.)

Рис. 1.2.5. Сучасний дитячий садок (ігрова кімната)

Рис. 1.2.6. дитячий садок радянського періоду: зовнішнє оздоблення

Зовнішнє оздоблення дитячих садків у нашій країні переважно таке, яке було за радянських часів – фасади дошкільних установ не перероблялися (рис. 1.2.6.)

Психологічний клімат у сучасних дитячих колективах переважно більш невимушений, ніж у радянські часи, підхід до дітей – більш індивідуальний, дитина відчувається більш розкуто. І внутрішнє оздоблення ігрових кімнат відповідає цьому (рис. 1.2.7).

Рис. 1.2.7. Сучасний дитячий садок (ігрова кімната)

Цікавим є устаткування дитячих садків Японії – країни, що вважається одним з лідерів у сфері дитячого виховання. Дитячі садки Японії діляться на державні і приватні. Хойкуен – державний ясла-сад, в який приймають дітей з 3-х місяців. Він відкритий з 8 ранку до 6 вечора і півдня в суботу. Щоб помістити сюди дитину, потрібно обґрунтувати це дуже вагомими причинами. Зокрема, принести документи про те, що обидва батьки працюють більше 4-х годин в день. Дітей влаштовують сюди через муніципальний відділ за місцем проживання, а оплата залежить від доходів сім'ї. Інший тип дитячих садків – етіен. Ці сади можуть бути як державними, так і приватними. Діти знаходяться тут не більше 7 годин, зазвичай з 9 ранку до 2 годин дня, а мама працює менше 4 годин на день.

清香学園 うらら幼稚園 春の遠足 平成19年4月

Рис.

1.2.8. Зовнішній вигляд японського дитячого садка

Особливе місце серед приватних садків займають елітні, які знаходяться під опікою престижних університетів. Якщо дитина потрапляє в такий дитячий садок, то за її майбутнє можна не хвилюватися: після нього дитина вступає до університетської школи, а з неї, без іспитів, в Університет. Університетський диплом є гарантією престижної та добре оплачуваної роботи. Тому потрапити в елітний садок дуже складно. Батькам вступ дитини в такий заклад коштує величезних грошей, а сама дитина повинна пройти досить складне тестування.

Групи в японських дитячих садах маленькі: 6-8 чоловік. І кожні півроку – переформовуються. Робиться це для того, щоб надати малятам ширші можливості для соціалізації. Якщо у дитини не склалися стосунки в одній групі, то цілком можливо, що вона заведе друзів в іншій. Вихователі також постійно міняються. Це робиться для того, щоб діти не звикали до них дуже сильно. Такі прихильності, вважають японці, формують залежність дітей від своїх наставників. Бувають ситуації, коли вихователь не злюбив дитину, а з

іншим педагогом складуться хороші стосунки, і маля не вважатиме, що всі дорослі його не люблять.

Які заняття проходять в японському дитячому садку? Діточок учать читати, вважати, писати, тобто, готують до школи. Якщо дитина не відвідує дитячий садок, такою підготовкою займається мама або спеціальні «школи», які нагадують російські гуртки і студії для дошкільників. Але основне завдання японського дитячого садку – не освітня, а виховна: навчити дитину поводитися в колективі. Цьому підпорядкований і інтер'єр японського дитячого садку: обстановка всередині дитячого садку виглядає, по наших мірках, дуже скромно. Увійшовши до будівлі, відвідувач потрапляє у великий коридор, з одного боку якого знаходяться розсувні вікна від підлоги до стелі, а з іншого – розсувні двері (вхід в кімнати). Як правило, одна кімната служить і їдальнею, і спальнею, і місцем для занять. Коли приходить час сну, вихователі дістають з вбудованих шаф футони – товсті матраци – і розкладають їх на підлозі. А під час обіду в цю ж кімнату з коридору вносять крихітні столики і стільчики [51].

Окрім мінімалістичного та максимально функціонального інтер'єру дитячі садки Японії передбачають форму – одяг, однаковий для усіх без винятку вихованців (рис. 1.2.8.)

Хочемо звернути увагу ще на один дитячий садок, який знаходиться у Таллінні, Естонія. Зараз у приміщенні цього дитячого садка знаходиться дошкільна дитяча установа, яка одночасно є музеєм – «Мія-Міла-Манда Музей», названий так «на честь маленької дівчинки, яка дуже любить гратися». Відмінною рисою цієї дошкільної установи є те, що вона, будучи першим у Таллінні дитячим садком, досі не змінила своєї основної функції.

Рис. 1.2.9. Ігрова кімната ДДЗ «Мія-Міла-Манда» у Таллінні

Рис. 1.2.9. Ігрова кімната ДДЗ «Мія-Міла-Манда» у Таллінні

На території ДДЗ «Мія-Міла-Манда» діє основна ігрова кімната (для рухливих ігор) та декілька додаткових, кафе, кухня; внутрішнє устаткування приміщень розроблене з урахуванням потреб дитини: так, у вбиральні, наприклад, встановлено маленький унітаз та крихітну раковину на рівні, зручному для дитини. Основна ігрова кімната установи розташована у приміщенні колишньої гімнастичної зали (рис. 1.2.9., 1.2.10., 1.2.11.).

Малюнок 1.2.11. заслуговує, на нашу думку, детального розгляду, адже на ньому видно, скільки різноманітних дрібниць, що можуть зацікавити дитину, розташовані в ігровій кімнаті ДДЗ «Мія-Міла-Манда» у Таллінні: декілька круглих столиків зі стільчиками розміру, зручного для дітей дошкільного віку. Звернемо увагу на те, що столики – круглі: це зменшує травматичність під час рухливих ігор та сприяє об'єднанню дітей під час ігор настільних. Меблі у кімнаті пофарбовані у кольори, які любляють діти дошкільного віку. На передньому плані бачимо також відкриту скриню: у ній розміщені іграшки. У різнокольоровому «комоді» (на задньому плані), з безліччю висувних шухлядок, розміщені настільні та інші розвиваючі ігри. В ігровій кімнаті є куточки для хлопчиків та для дівчаток: автомобіль, «кухня», «перукарня», декілька домиків: великий двоповерховий, маленький, а також – «будиночок зайця» – невеликий будиночок, з телефоном, вікном, шторами на вікні та

безліччю портретів «заячої родини», намальованих вихованцями ДДЗ «Мія-Міла_манда», у якому «мешкає» великий рожевий заєць (рис. 1.2.12.)

Рис. 1.2.9. Ігрова кімната ДДЗ «Мія-Міла-Манда» у Таллінні

Рис. 1.2.12. «Будиночок зайця»у ДДЗ «Мія-Міла-Манда», Таллінн

1.3. Фактори, що впливають на організацію дизайну інтер'єрів дошкільних дитячих закладів

Фактори, що впливають на організацію дизайну інтер'єрів дошкільних дитячих закладів – це, передусім,

потреби маленьких вихованців (місце для сну, прийому їжі, ігор, навчання, рухливих ігор),

їхні вподобання та запити (колір, вигляд, тип меблів, розташування та кількість іграшок, тощо),

вимоги навчального процесу (наявність столів, стільців, мольбертів, шафок, телевізорів, комп'ютерів, просторої кімнати для танців, тощо),

а також – *об'єктивні вимоги до такого типу закладів* – інсоляція, опалення, рівень шуму, пожежна безпека, тип матеріалів, розміри приміщень, тощо.

Крім того, не слід лишати поза увагою естетичне наповнення приміщення, яке покликане формувати гарний смак дітей та сприяти гармонічному розвитку сучасної особистості.

Приміщення має бути обладнане з урахуванням новітніх матеріалів, сучасних технологій та актуальних моделей виховання дітей та перебігу навчального процесу. Зовнішній вигляд інтер'єру ДДЗ має відповідати призначенню, бути гармонійним, естетичним, комфортним, екологічним та безпечним, добре освітленим, теплим, захищеним від пилу та вологи, обладнаним сучасною технікою та іншими речами, необхідними для навчання та самовираження дітей. Інтер'єр ДДЗ має сприяти гармонічному розвитку сучасної людини, бути безпечним для життя та здоров'я дитини, враховувати її вікові потреби.

1.4. Класифікація дошкільних дитячих закладів

Класифікація ДДЗ:

Дитячий садок загальнорозвиваючого типу з пріоритетним напрямом, наприклад: фізичного, інтелектуального, художньо-естетичного виховання.

Центр розвитку дитини — дитячий садок (із здійсненням фізичного і психічного розвитку, корекції і оздоровлення всіх вихованців).

Дитячий сад комбінованого типу (до складу комбінованого дитячого саду можуть входити загальноосвітні, компенсуючі і оздоровчі групи в різному поєднанні).

Дитячий садок компенсуючого типу (з пріоритетним здійсненням кваліфікованої корекції відхилень у фізичному і психічному розвитку вихованців).

Дитячий садок нагляду і оздоровлення з пріоритетним здійсненням санітарно-гігієнічних, профілактичних і оздоровчих заходів та процедур.

Існує також інша класифікація, в якій дитячі садки діляться на чотири великі групи:

1. муніципальні,
2. відомчі,
3. приватні (комерційні),
4. домашні (родинні).

Залежно від типу дитячого садочку варіюватиметься і програма навчання, і кількість дітей в групі, і якість живлення і іграшок, і навіть, багато в чому, психологічна атмосфера.

Висновки до першого розділу

1. На основі проведеного аналізу виявлено, що формуванні особистості дитини величезну роль відіграють дитячі дошкільні заклади (ДДЗ), у яких вона проводить більшу частину свого активного часу. Середовище перебування, зокрема дизайн інтер'єру впливає на розвиток та психоемоційний стан дитини.

2. Виявлено, що формування внутрішнього середовища дитячих дошкільних закладів є невід'ємною частиною створення повноцінного архітектурного об'єкта, але на сьогодні залишається не достатньо вивченим з архітектурно – художньої точки зору і, досить часто, є лише прямим відображенням функціональної схеми.

3. На основі узагальнення проведених досліджень формування та розвитку дитячих дошкільних закладів виявлено що аналогів громадських будинків для дітей, що передуює виникненню дитячих садків, не існувало.

4. Дослідження показало, що візуальне сприйняття архітектурного середовищадорослими і дітьми докорінно відрізняється. Фахівцями з дошкільної психології активно обговорюється сприйняття дітьми форми, кольору, масштабу та інших складових просторового середовища.

5. Визначено, що ДДЗ почали свій розвиток із пристосованих архітектурних об'єктів, зокрема казенні будинки, виконані в стилі відповідної епохи, країни. Згодом, з появою нормативів, які обумовлювали можливість утримання дітей, були створені проекти спеціальних будинків дитячих садків. В яких поетапно вирішувались питання: гігієни, функціонального зонування, устаткування, місткості та ін.

6. Аналіз вітчизняних аналогів показав, що сучасне внутрішнє опорядження середовищадитячих закладів, його функціональна та естетична організація несе на собі відбиток радянського періоду, коли ДДЗ обладнувалися без врахування принципів естетичності, антропометричних особливостей дітей та функціональне призначення приміщення, а також візуального сприйняття особливостей приміщення дітьми.

7. Визначено, що зі збільшенням вимог до питань дошкільної психології і педагогіки, в інтер'єрах ддз,ж зокрема приватних та зарубіжних, з'являтися проектні рішення, що враховують архітектурно-художні та естетичні особливості формування дизайну інтер'єрів дитячих дошкільних закладів.

Розділ 2. Основи функціонально-просторової організації інтер'єрів та предметне наповнення дошкільних дитячих закладів

2.1. Функціонально-просторова організація

Дитячий дошкільний заклад представляє собою складне просторове середовище, де протікає один з важливих і відповідальних періодів здобуття перших знань, умінь і навиків людиною. У зв'язку з цим зростає роль дитячого саду, оскільки перед дошкільною установою поставлено завдання створення сприятливих умов для мешкання одного з найважливіших періодів життя – дитинства, і підготовки до подальшого етапу життя – школи [24, 15].

З врахуванням конкретної ситуації в житлових комплексах сучасних великих міст, по відношенню до кожної дошкільної установи можливі різні підходи до реконструкції і модернізації:

- збереження числа групових чарунок незмінним, з надбудовою або прибудовою додаткових об'ємів, в яких можуть передбачатися спеціалізовані приміщення для роботи з дітьми або супутні приміщення;

- зниження числа групових чарунок і організація на площах бракуючих спеціалізованих і супутніх приміщень, що вивільняються;

- збільшення числа групових чарунок (в невеликих ДДЗ з надбудовою до 2-3-х поверхів, пристроюванням блоків, будівництвом окремих блоків, що сполучаються наземними або надземними переходами, в яких передбачаються додаткові групові вічка, а також бракуючі спеціалізовані і супутні приміщення.

Для створення сприятливого середовища для формування особистості і задоволення індивідуальних потреб дітей, необхідно враховувати особливості процесів вчення і виховання в дитячому саду. Функціональну структуру дитячого саду можна розділити на три складові:

1. Групові чарунки, де відбувається основний учбово-виховний процес (кількість групових чарунок в дитячому садку залежить від щільності забудови житлового району міста, населеного пункту, тощо);

2. Додаткові приміщення спеціального профілю (спортзал, актовий зал, басейн, ізостудія, тощо), де заняття можуть проходити як для однієї групи, так і для декількох;

3. Обслуговуючі приміщення (адміністративні, медблок, кухня, пральня і господарські приміщення).

Групова чарунка – одна з найважливіших складових ддз, в ній протікає учбово-виховний процес, і тут діти проводять більшу частину свого часу.

Але існуюча система забезпечення дошкільної освіти – дитячий сад, не виконує своєї функції в належній мірі, зокрема, і внаслідок невідповідності архітектурно-планувальних показників вимогам сучасного учбово-виховного процесу. Це виявилось унаслідок зіставлення існуючого звичного планування дитячого садку минулого періоду і інноваційних учбових програм, направлених в майбутнє. І ця невідповідність може привести до серйозних психологічних проблем у дитини, що може виражатися:

–у відчутті емоційної незахищеності;

–у психічній перевтомі;

–у відношенні до дитини як до підлеглої (це ставить «штамп» на подальшому формуванні особи);

–у неорганізованості і як наслідок – небажанні вчитися.

Реалізація основної загальноосвітньої програми повинна включати:

–забезпечення інтелектуального, особового і фізичного розвитку дитини;

–нагляд, охорону і зміцнення здоров'я дітей;

–залучення дітей до загальнолюдських цінностей;

–взаємодія з сім'єю для забезпечення повноцінного розвитку дитини.

На жаль, типологія старих будівель дитячих садків, структура яких формувалася під дією добре відлагодженого механізму «режимності», не може забезпечити функціонування нових учбових напрямів. Тому завданням архітектора та дизайнера є формування нових безпечних, типологічно придатних моделей, відповідних сучасним представленням споживача і його психології (маляти і його батьків) і зручних для роботи педагогів-новаторів.

Н.Ламехова виділяє вимоги, які впливають на формоутворення групової чарунки і класів для занять з дошкільнятами.

Першою вимогою є *необхідність розділення на вікові групи*, що обумовлюється антропометричними, психологічними особливостями розвитку і слабкою імунною системою у дітей, це зумовлює ділення на групи (від 8 місяців до 3 років; 3 – 5 років – середній вік; 5 – 7 років – підготовчі групи) і передбачає ізоляцію групових чарунок одна від одної.

Група дітей від 8 місяців до 3 років відрізняється від дітей інших вікових груп тим, що діти потребують психологічної підтримки і допомоги з обслуговування дорослими. «Взагалі це гармонійна єдність інтересів дорослого і дитини – бути взаємно видимими і досяжними в просторі світу – характерна для перших років життя дитини» [30, 15]. Тому доцільніше для дітей цього віку облаштувати «родинні» групи. Це групи, розраховані на короткочасні відвідини з метою проведення часу батьків і дитини з фахівцем. В цьому випадку необхідно дотримуватися організації простору як для дитини (іграшки, дидактичні ігри), так і для дорослого (інформаційний матеріал). Важлива спільна діяльність дітей і дорослих, в результаті якої виникає особливий мікроклімат, сприяючий швидшій адаптації дитини до умов дитячого садку в майбутньому. У таких умовах вихователь починає сприйматися як член сім'ї, а не як чужа людина. Подібне приміщення представлено у вигляді великого залу, по периметру якого влаштовані учбові приміщення:

1. клас для занять,
2. пісочниця,
3. кімната матері і дитини,
4. буфет,
5. «доготовочна»,
6. санвузли.

В центрі – великий ігровий зал для самостійної гри. Пісочниця – один з важливих елементів «родинної» кімнати, оскільки «в два – три роки для дитини надзвичайно важливо вперше відчувати себе володарем пісочного царства, де

вона може щось творити або, навпаки, знищувати. Адже це якраз вік, коли починається формування майбутніх вольових якостей особистості» [30, 35].

Тому на «пісочне царство» архітекторові та дизайнерові варто звернути увагу з двох причин: перша – кліматичні умови в більшості міст нашої країни не дозволяють грати з піском в зимову пору року на вулиці через низькі температури та сніг, друга – облаштування пісочниці в приміщенні унеможлиблює її забруднення.

Діти середнього віку (3-5 років) характеризуються більшою самостійністю і простими навиками, з цього віку починається період становлення і розвитку особистості, вихователі починають апробацію коротких занять (20 хвилин). Педагогами-новаторами пропонується вводити додаткові заняття в спеціально обладнаних кабінетах, користування якими може здійснюватися і іншими віковими групами.

У віці 5-7 років настає період підготовки до школи. Групова чарунка потребує створення зони або кабінету, оснащеного устаткуванням, подібним до шкільного [24, 15].

Сьогоднішній дитячий садок гостро потребує спеціально оснащених приміщень для певних видів занять: кабінету праці і образотворчого мистецтва, комп'ютерного класу, майстерень (скульптури, ткацького мистецтва, тощо). А виділення цього складу приміщень із загального об'єму дитячого садка в окремий блок дасть можливість відвідин іншим видам груп, які будуть розглянуті нижче.

Другою вимогою є певна кількість чоловік в групі на одного вихователя. Нормативом передбачений склад групи 20-25 малят, що є важко керованим дитячим колективом, де вихователь в ролі лідера повинен зацікавити дітей і об'єднати по інтересах.

Педагогами-новаторами встановлений оптимальний показник кількості дітей в групі: на 1 дорослого – 8-10 дітей. В цьому випадку група з 20 чоловік ділиться на 2 підгрупи. З першою половиною дітей займається вихователь, а з іншої – фахівець, що приходить час від часу (рис.2.1.1).

Для зручності простір класу можна розділити на дві частини, зв'язуючи ці два приміщення загальними суміжними кімнатами – ігровою, їдальною, санвузлом і роздягальною.

Ця схема дозволяє проводити заняття по підгрупах і в індивідуальному порядку, не порушуючи роботи загального режиму групи. В даний час більшість зарубіжних дитячих групових чарунок в дошкільних установах сформовані за такою схемою.

Третя вимога – наявність зон для здійснення різних видів занять, що обумовлюється швидкою стомлюваністю. Враховуючи цю особливість дитячої нервової системи, після заняття потрібна зміна діяльності або відпочинок. Ці психологічні особливості повинні знайти віддзеркалення в планувальній структурі, яка володіла б гнучкістю і різноманітністю, надаючи широкий вибір, як вихователеві, так і дітям.

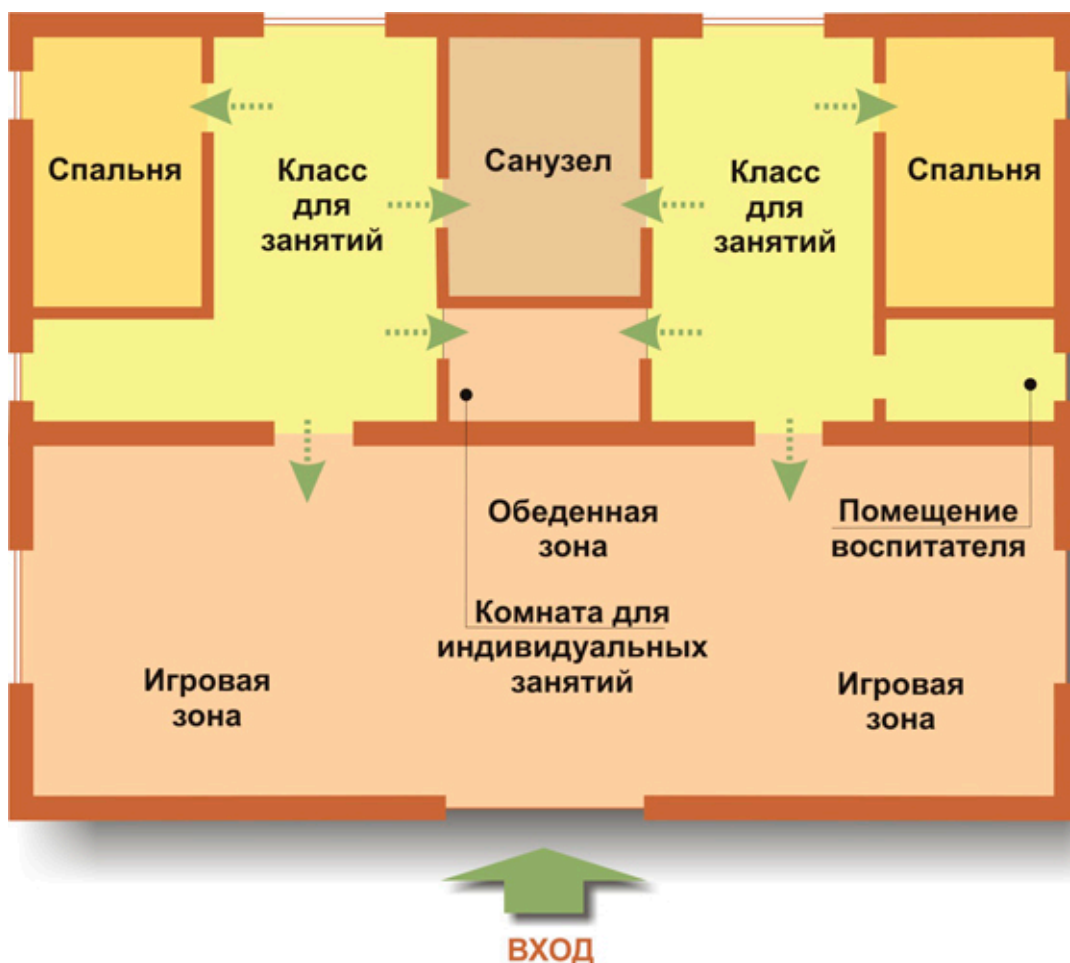

Рис 2.1.1. Приклад просторового вирішення групової чарунки повного дня

Відпочинок або перерви між заняттями можуть бути спокійними в першій половині дня, рухливими і активними – в другій, що пов'язане з нерозвиненою гальмівною функцією нервової системи дітей, які після активного відпочинку погано входять в робочий стан. Тому, обладнавши учбове місце столами, необхідно передбачити простір для спортивного куточка або відкритої зони для ігор, які можна між собою зв'язати композиційним ігровим елементом [24, 20].

До того ж не варто забувати, що діти вимагають великого контролю з боку дорослої людини – допомоги і підказок в діях (одягнутися, поїсти, лягти спати). Виходячи з цього, архітектурно-планувальне вирішення групової чарунки має бути простим і в той самий час – розмежовувати різні простори за їхніми функціями, в цьому може допомогти принцип «збереження візуальних зв'язків» між зонами, приміщеннями.

Спальні кімнати є обов'язковими приміщеннями у складі груп повного дня в дитячій установі і мають бути передбачені на початкових етапах проектування, де під час відсутності дітей має бути забезпечена хороша інсоляція приміщення щоб уникнути розмноження бактерій. На час сну вікна можуть закриватися жалюзійними ґратами, вбудованими в рами, або щільними шторами.

Четверта вимога – масштабність. Згідно з дослідженнями психологів, «взаємодіючи з предметами, дитина проживає відстані між ними, їх величину і форму, вагу та щільність і одночасно пізнає фізичні параметри власного тіла, відчуває їх єдність і постійність. Завдяки цьому в неї формується образ власного тіла – необхідна константа в системі просторових координат. Тому так важливо для дитини набрати досвід всіляких тілесних взаємодій з предметами в тривимірному просторі» [34, 15].

Наявність альтернативних форм навчання формує ще одну вимогу до організації групової чарунки, вже нової форми. Вона витікає з пріоритетних перспектив розвитку загальної дошкільної освіти, переважно з короткочасним режимом відвідин.

Робота короткочасних груп може здійснюватися по декількох напрямках: адаптаційні, родинні, прогулочні групи, загальнорозвиваючого призначення, для дітей з обмеженими можливостями, для підготовки дітей до школи та інші. Умовно весь перелік груп можна розділити на 2 режими відвідин: «гнучкого режиму відвідин із здійсненням пріоритетного напрямку, де наочне середовище повинне носити характер опосередкованого вчення і бути доповненням до розвиваючих занять певного спрямування». І група «змінного режиму відвідин», де розвиваюче середовище має бути мобільним і багатофункціональним, розрахованим на різний вік дітей і специфіку кожної групи, яка працюватиме в даному напрямі» [45, 15].

Групи гнучкого режиму відвідин мають ряд специфічних особливостей по заняттю певним профілем, звідси відбувається формування нових, додаткових, приміщень для занять групи з певного напрямку. Наприклад, клас для занять образотворчим мистецтвом повинен включати зону для розміщення мольбертів, учбового і виставкового матеріалів. Клас для занять скульптурою – зону для занять (розміщення учнів), гончарну майстерню, приміщення для випалення. Також як приклад можна привести: комп'ютерний клас, клас праці, театральну студію, клас танців, тощо. Всі приміщення для спеціалізованих занять вишиковуються за чіткою схемою, що задається учбовим процесом. Приміщення специфічного призначення в структурі будівлі можуть бути скомплектовані в один блок, оскільки характеризуються високою відвідуваністю дітьми різних груп. При всіх приміщеннях такого призначення слід організувати методичні кабінети і зону роздягалень. Об'єднуючим ядром може служити великий ігровий простір для відпочинку і очікування (для батьків) або рекреаційний хол з облаштуванням в ньому ігрових зон. Даний тип пристрою є досить новим у вітчизняній практиці і вимагає певних досліджень і розробок.

Групи змінного режиму відвідин або групи вихідного дня являють собою не менш цікаві можливості для організації короткочасних груп мобільного, багатофункціонального і універсального простору для дітей різних вікових

груп. В даний час роботі груп змінного режиму важко через архітектурно-планувальні вирішення дитячих садків, оскільки здійснюється в типових групових чарунках дитячого саду і інших пристосованих приміщеннях: квартирах, установах додаткової освіти.

Використання одного приміщення в різних цілях і для різних вікових груп веде до наповнюваності зайвим (для певного віку) наочним середовищем, не залишаючи приватного простору для кожної з груп.

Тому, враховуючи недоліки використання існуючих приміщень, є сенс в створенні нового мобільного, універсального простору за рахунок розділення одного великого зального простору на приміщення для кожної вікової групи (від 3-5 і 5-7 років) і об'єднання цих приміщень кімнатами загального користування (музичний клас, іЗОстудія, клас історії рідного краю, буфет).

Формування може відбуватися за двома схемами (рис. 2.1.2 та 2.1.3): як довкола центрального ядра всіх інших приміщень, так і лінійно, розділяючи приміщення вікових груп і приміщення загального користування ігровим ядром. Нові представлені моделі змінних груп можуть розширити мережу дошкільних освітніх установ і розміщуватися в перших поверхах житлових будинків, виконуючи функцію шкіл розвитку.

При впровадженні в загальну дошкільну програму основ життєдіяльності в архітектурі всіх представлених видів групових кімнат, як доповнення до приміщень загального учбово-виховного призначення, можуть з'явитися тематичні заділи, ідея яких може представляти не лише оформлення наочного середовища, але і лягти в основу архітектурно-планувальної структури.

Прикладом можуть виступати правила дорожнього руху і поведінки в транспорті, правила поведінки біля водоймища і так далі, що може бути виражене у вигляді багатофункціонального залу, в центрі якого – сюжетно-рольова гра, а по периметру – класи для занять і закріплення матеріалу.

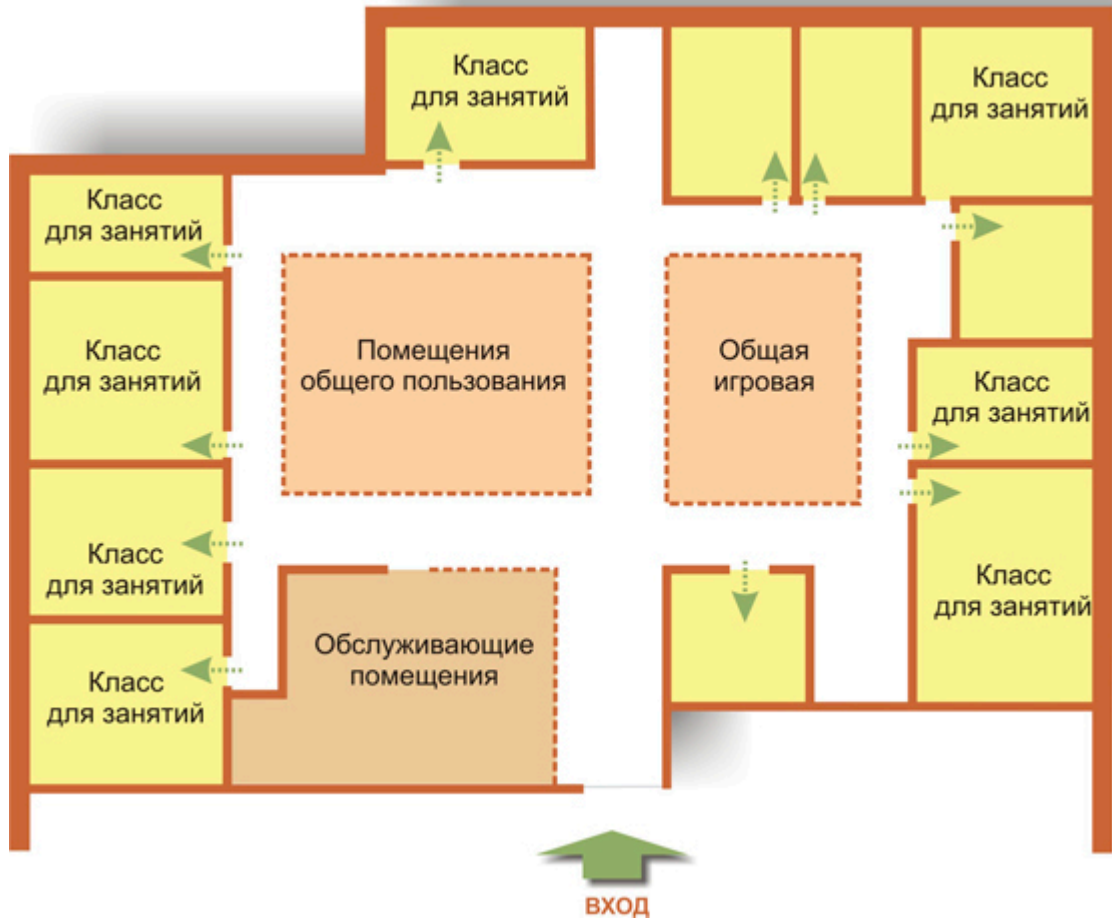

Рис 2.1.2. Централізована схема

Рис. 2.1.3. Лінійна схема

2.2. Предметне наповнення з урахуванням ергономічних та антропометричних вимог

Вирізняючи три репрезентативні системи сприйняття [37, 24]:

1. аудіальну,
2. візуальну
3. кінестетичну,

Необхідно відзначити важливість двох останніх систем для дитячого віку та для обладнання інтер'єру. Будь-яка інформація, що надходить з навколишнього світу, «пакується» нашим апаратом сприйняття, тобто органами відчуттів, в зорові образи, звуки та відчуття. Фактично, так кодується для нас реальність. Після чого вся інформація, «розфасована» на ці три потоки даних, поступає в нейронні мережі нашого мозку. І далі на цьому інформаційному «паливі» працюють вже інші наші метапрограми, а також свідомість та підсвідомість в цілому.

Більшість фахівців, що займаються проблемами дитячого встаткування, вважають, що діти повинні мати своє власне середовище, що відрізняється від предметного середовища дорослих. Це підтверджується дослідженнями в області психології дітей, які показують, що діти прагнуть до активної взаємодії зі своїм оточенням, воліють будувати власний світ, а не одержувати його готовим.

Деякі прихильники цього напрямку не рідко фетишизують дитячу діяльність, вільно або мимоволі перебільшуючи самостійність дітей і їх здатність до оцінки ситуацій і прийняттю рішень. Вони шукають у дитячій творчості готові рішення, наділяючи дітей здатностями вільних творців, далеких умовностям і проникаючих у сутність складних явищ.

Таку точку зору, яка єдиним критерієм формування предметного середовища для дітей вважає «волю самовираження», інші фахівці вважають неправильною. Вони виходять із того, що дітям властиве бажання мати все «як сьогодні» і звідси – посилене наслідування дорослим.

У сприйнятті предметного середовища в дітей дошкільного віку «більше

реакцій іде від кольору, а не від форми». Психологи виявили, що діти мають свій світ фарб і почуття кольору, протилежне загальноприйнятій думці, згідно з яким батьки й вихователі воліють оточувати дітей гамою бляклих приглушених і подавлених тонів. Почуття кольору в дітей цілком розвинене вже в дуже ранньому віці, вони в стані відрізняти відтінки квітів.

Колірне вирішення інтер'єрів дошкільних закладів активно впливає на дитину: або позитивно впливає на її розвиток, самопочуття, у тому числі психологічне; або стає перешкодою, що заважає дитині проявляти творчу індивідуальність, може негативно вплинути навіть на процес навчання. Існують чіткі параметри дії кольору на людину. Тому дуже важливо створити правильне «колірне середовище», що відповідає різноманітним потребам дітей і здатне запобігти згасанню орієнтовних реакцій зорових відчуттів [8, 15].

Продумане використання кольору в інтер'єрі дошкільного закладу дозволяє створити вірне колірне оформлення, сильніше за емоційним впливом на дітей та економічніше, особливо порівняно з різноманітними, дорогими оздоблювальними матеріалами.

Згідно з дослідженнями, дітям більше подобаються червоний, пурпуровий, рожевий, жовтий, оранжевий, бірюзовий кольори, особливо червоний. Їх привертають яскраві контрастні поєднання, наприклад червоного та зеленого, оранжевого та синього, жовтого та фіолетового, а чорний, сірий і темно-коричневий кольори викликають негативні емоції [15].

Колір в інтер'єрі має сильний емоційний вплив. Вплив кольорів на людину відображено у табл. 2.2.1 [5, 24].

Таблиця 2.2.1. Вплив кольорів на психіку людини

Рожевий, ясно-жовтий	Створюють відчуття тепла, оптично звужують простір, викликають відчуття хиткості та нестійкості.
Червоний, коричневий	Пригноблюють, породжують відчуття хиткості, крихкості.
Жовтий всіх відтінків Жовто-зелений	Збуджує, робить приміщення просторим. природи в світлих тонах оптично

	розширюють приміщення, а в темних – звужують.
Голубий, ясно-зелений, світло-сірий	Приносить відчуття світла та висоти, створюють ілюзію простору та прохолоди, викликають тривогу, невпевненість, виглядають слизькими та нестійкими.
Сірий, синій, темно-зелений	Пригнічують, сприяють відчуженню й охолоджують, створюють відчуття стійкості та холоду.
Фіолетовий	При тривалій дії викликає стомлення

Негативно впливають на психіку дітей великі поверхні, забарвлені білою фарбою, яка дає блиск, і чорною, яка активно поглинає світло.

Колірний вплив інтер'єру тим природніший, чим більше колірні тони стін, підлоги та стелі відповідають враженням, які людина одержує у природі: тональність підлоги за асоціацією із землею повинна мати темніше, насиченіше забарвлення; стіни — за аналогією з пейзажем — бути світлішими, а стеля зовсім світла, як небо.

Відомо також, що теплі та насичені кольори наче наближають, зсовують межі простору, в якому ми знаходимося, тоді як холодні та висвітлені тони видаляють їх і розсовують, збільшують об'єм того ж інтер'єру. У практиці використовуються прийоми контрастних колірних поєднань і зближуваних тонів [15].

У всіх гуманістичних теоріях та практиках дошкільного виховання минулих часів, як і сьогодні, проблемі створення предметно-ігрового середовища надавалося першочергове значення. Вчення Марії Монтесорі, видатного італійського науковця, базується на принципі природної доцільності розвитку закладених у дитини життєвих сил і творчих здібностей.

«Без відповідного середовища немає конструктивної діяльності дитини, – пише М. Монтесорі. – Оточення дитини – це не просто поєднання предметів для ігор або якогось їх застосування, оточення мусить мати цілісну форму (образ) і орієнтуватись на цілісне сприймання дитини, а не на суму його

можливостей» [23, 11-13]. Дитині не потрібне дороге середовище. Навпаки, в ньому має бути «визначена (окреслена) незавершеність, але не безформність».

Особливе місце у предметно-ігровому середовищі відводиться дидактичним, розвивальним матеріалам, які використовуються цілеспрямовано та спонукають до роздумів.

У Монтессорі матеріали своєю структурою та логічною послідовністю сприяють сенсорному розпитку. Сенсорний розпиток дитини, з одного боку, забезпечує отримання уявлень про довкілля, а з другого – закладає підмурівок загального розумового розвитку. Матеріали М. Монтессорі – це ключ, що дозволяє дитині потрапити до світу сучасної культури та цивілізації, зрозуміти природу становлення своєї самостійності, своєї незалежності від дорослого, а відтак сприяє розвитку почуття гідності та самоцінності.

Німецький вчений Р. Штайнер, засновник Вальдорфської педагогіки має дещо інший погляд на зміст та функцію предметного середовища, яке вчений називає «фізичним середовищем». Штайнер виступає проти готових іграшок – «продуманих та сфабрикованих інтелектуальною цивілізацією». В дитячих садках Вальдорфської школи вихователі виготовляють іграшки власноруч – це шиті або плетені з ниток ляльки і тварини здебільше без намальованих «облич». Такі іграшки не нав'язують дитині готового образу, а дозволяють творити його під час гри. Вважається, що м'які іграшки з ситцю та вовни заспокоюють дитину, тоді як жорсткі, пластмасові породжують напруженість. Так само для будівельних ігор вальдорфці пропонують дошкільнятам дерев'яні дощечки, палички, а не кубики правильної форми чи конструктори: з готових блоків. Посуд для ляльок виготовляється з природного матеріалу – дерева або глини.

Відзначимо, що й французький педагог С. Френе вважав довкілля дитини важливою умовою ефективної підготовки її до майбутнього самостійного життя. Цілком сучасно звучать його слова про те, що навколишнє середовище має бути організоване так, аби спонукати дитину до виконання активних дій відповідно до її життєвого ритму, фізичних та психічних можливостей.

І нині в Західній Європі активно здійснюється пошук створення такого середовища, в якому передбачалися б особливості та перспективи розвитку дітей, їх диференційовані потреби. Зокрема, деякі педагогічні новації широко застосовуються у практиці дитячих садків Німеччини, де особливу увагу звертають на невербальний і образний характер педагогічних впливів. Німецькі педагоги і психологи створюють таке предметно-ігрове середовище, де активно використовується верхня частина приміщення. Так званий «третій вимір». Це можуть бути антресолі, верхні галереї, східці з поручнями. Всі конструкції дерев'яні, балки та кріплення не сховані від дитячих очей, аби малята були впевнені в надійності споруди.

Такі конструкції дають дошкільнятам змогу не лише отримати нову оглядовість, а й, що особливо важливо, спілкуватися з дорослими з висоти, себто, знаходячись, так би мовити, над ними, а не поруч. Діти повністю можуть реалізувати свою потребу у лазінні, стрибках, повзанні. У їхньому розпорядженні різноманітні затишні будиночки з гарним інтер'єром, де можна як усамітнитися, так і побавитися разом з друзями. Втручання дорослих при цьому зведене до мінімуму.

Цікаву концепцію розвивального середовища розробила група московських авторів (Л.Кузьмичев, А.Грашин, Л.Майнова, Т.Кашкина, Л.Парамонова, С.Новоселова), запропонувавши комплексний підхід до організації розвивального предметно-ігрового середовища. Враховуючи різноманітність процесів, які відбуваються у розвивальному середовищі, їх можна виділити в окремі специфічні простори, що переплітаються та взаємодіють один з одним, складаючи єдине ціле. Зокрема, структура середовища інтелектуального розвитку і творчості складається з ігрових кімнат для кожної вікової групи, спеціалізованих приміщень для реалізації різних видів творчої діяльності (дизайн-студія, танцклас, студія образотворчого мистецтва, театральна студія, музична зала тощо) та універсальної (для всіх вікових груп) ігрової зони [23, 11-13].

Зміст розвивального предметного середовища має задовольняти всі потреби щодо розвитку дитини та становлення її творчих здібностей. Психолого-педагогічну концепцію ампліфікації (збагачення розвитку) розробив академік А. Запорожець. Суть концепції ампліфікації полягає в тому, що оптимальні умови для реалізації потенційних можливостей дитини створюються не форсованим навчанням, а максимальним збагаченням змісту форм дитячої діяльності через спілкування малят між собою та з дорослими.

Створити таке предметно-ігрове середовище можливо за умови дотримання таких вимог:

–предметно-ігрове середовище має бути адекватне віковій дитині та відповідати їх функціональним можливостям з незначним перевищенням ступеня складності;

–предметно-ігрове середовище має бути динамічне, варіативне, різноманітне. Хоча воно організовується дорослими, але повністю підвладне дитині, не обмежує її діяльності, забезпечує повну свободу;

–ігровий простір повинен сприяти орієнтовно-пізнавальній діяльності, що забезпечує засвоєння нових знань, формування розумових дій, розвиток провідних психічних процесів дитини;

–не можна забувати про значення форм і кольору - саме вони надають виразності об'єктам та подіям і завдяки зіставленню допомагають дитині отримати достовірні знання про дошкилля. Всі ігрові предмети мають бути якісні, бо що досконаліша форма, то повніше реалізується її призначення. Забороняється використання предметів з розмитими контурами, пропорціями, перекошеними кутами, погано підігнаними з'єднаннями, адже все це впливає на розвиток окоміру, не сприяє вдосконаленню точності рухів. Зовнішній вигляд іграшки (її конструкція, колір, форма, фактура) має спонукати дитину до гри;

–необхідно включати у предметно-ігрове середовище національні, етнокультурні особливості, аби маля творчо прилучалося до духовних цінностей народу, вчилося любові до рідної землі.

Для кожного вікового періоду предметно-ігрове середовище особливе. Наприклад, у дітей середнього дошкільного віку потреба в русі надзвичайно велика, тому в групі слід виділити місце для спортивного куточка. Можна створити в кімнаті доріжку руху, де за допомогою модулів, картинок та знаків буде визначено, які рухи повинні виконувати діти (ходьба, повзання, лазіння, подолання перешкод тощо).

Середній вік – розквіт сюжетно-рольової гри. Діти цього віку вже можуть використовувати предмети-замінники. символи, які дозволяють вийти за рамки реальної предметної дії та відтворити загальний задум у скороченій ігровій формі (наприклад, ляльку годувати не з чашки, а з кубика, уявляючи його чашкою). Ця особливість відіграє важливу роль в інтелектуальному розвитку дитини, отже бажано замість реальних предметів якомога більше пропонувати предметів-замінників. Враховуючи, що в середньому дошкільному віці інтерес проявляється до мови, ігрове середовище необхідно наповнити дидактичними іграми. Більш різноманітним, ніж у молодшому віці, стає матеріал для будівельних та конструктивних ігор, виникає потреба у місці для експериментування.

У старших вікових групах необхідно застосовувати різні матеріали, які сприяють оволодінню читанням, математикою: друквані літери, слова, таблиці, книжки з крупним шрифтом, посібники з цифрами, настільно-друквані ігри з цифрами та літерами, ребуси, головоломки. Так само використовують матеріали, що стимулюють розвиток пізнавальної активності дітей – дитячі енциклопедії, ілюстровані видання про тваринний та рослинний світ, дитячі журнали, альбоми. Обов'язково виділяється місце для дидактичних ігор математичного змісту причому таких де б діти могли виявляти самостійність у виборі матеріалу. Не забуваймо і про предмети для дослідно-пошукової діяльності – магніти, збільшувальне скло, пружини, ваги, мензурки, великий вибір природних матеріалів.

Одне слово, будь-яке середовище має забезпечувати розвиток творчих компонентів мислення дітей, давати їм можливість вільно маніпулювати

об'єктами, конструювати різні моделі бачення світу, вирішувати творчі завдання. В цьому ракурсі повернемося до поняття «універсальна ігрова зона». Йдеться про приміщення з дуже високим ступенем трансформації та різноманітним предметним наповненням. У межах цієї зони можуть розгортатись тематичні підзони: ігрова, спортивна, екологічна [27, 15].

Предметно-ігрове середовище організується так, щоб кожна дитина мала можливість займатись улюбленою справою. Розміщення матеріалу згідно з зонами дозволяє дітям об'єднуватися в підгрупи за інтересами. Ігрове середовище не запрограмоване, отже надає можливість для експериментів, конструювання, театралізованої діяльності. Дошкільня має можливість реалізувати свої знання про оточуючий світ у різноманітних іграх, самотужки вирішуючи, що йому для цього потрібне.

Оскільки ігри орієнтовані на стимулювання творчої та пізнавальної активності дітей, середовище можна перетворювати в міру розвитку дитячих інтересів, знань та умінь. У такій зоні мають бути: набори великомасштабних конструкторів кількох розмірів, призначені для дітей різного віку; набори модулів різних форм та різного кольору, з різних матеріалів для спорудження об'єктів; ігрові стінки з дидактичними та проектними іграми, багатосекційні ігрові ширми; площини та пристосування для сидіння у спеціально відокремленій зоні для настільних ігор (їх краще робити не прямокутними, а складної конфігурації); м'які низькі меблі – для лежання та сидіння, коли діти відпочивають у перерві між іграми та заняттями; м'які легкі блоки для спорудження «печер», для усамітнення; ляльковий театр (подіум-сцена з мікрозалою для глядачів); спортивне знаряддя: велоергометр, бігова доріжка тощо; різноманітні іграшки (м'які, надувні, плоскі, механічні та ін.).

Уся універсальна ігрова зона наповнена дендрологічними куточками та альпінаріями, де поряд з квітучими рослинами та зеленню розміщуються акваріуми, клітки з птахами, а також екрани, на які можна проектувати різні, періодично змінні, краєвиди (море, квітуче поле, яблуневий сад, засніжений ліс, осінні пейзажі). У таких зонах дітям добре буде розслабитись та відпочити.

Середовище екологічного розвитку складається з різноманітних елементів, де кожний виконує свою функцію. Доцільно створити зимовий сад з різноманітними рослинами, які відрізняються за видовим складом, зовнішнім виглядом та географічними особливостями. Бажано мати аудіо- та відеоекологічні програми, з краєвидами різних географічних та кліматичних зон у різні пори року, які відображають тваринний світ цих зон. Може бути спеціальна екологічна кімната, яка розподіляється на низку екологічних зон: міні-музеї, з колекціями комах, кристалів, листя, насіння, камінців, кімнатних рослин тощо. Тут діти можуть класифікувати матеріал за розміром, кольором чи формою, складати розповіді, малювати. Дуже потрібні лабораторії для дослідницької діяльності та експериментування, де діти вчитимуться аналізувати свої спостереження у природі, робити висновки про закономірності та взаємозв'язки.

Культурно-збагачувальне розвивальне середовище має сприяти залученню дітей до звичаїв, традицій свого народу. Особливу роль належить приділити етнокультурним особливостям свого регіону, народним святкам і обрядам [31].

Фізично-розвивальне середовище передбачає такі умови, де б дитина вільно, в індивідуальному режимі реалізувала свої потреби в бігу, лазінні, стрибках тощо. Складається з добре обладнаної зали для 1 фізкультурних занять, майданчика, басейну, фізкультурних зон у групах та на прогулянкових майданчиках.

Окремо поговоримо про басейн. У розвивальному середовищі він розглядається не як суто спортивний об'єкт, а скоріше як екологічна зона. Найліпше, щоб басейн мав форму природної водойми, біля якої є штучні «пляж», «зелений берег». Бажано, аби до водного комплексу (крім басейну) були включені сауна та різноманітний оздоровчий душ.

Територія дошкільного закладу також є складовою розвивального простору. Пропонується виділити на території такі тематичні зони: екологічну (сад, город), де б діти могли займатися різними видами сільськогосподарської

праці; архітектурно-ландшафтну; спортивно-ігрову; ігрову для моторних, дидактичних, конструктивних, сюжетно-рольових ігор тощо.

Для дидактичних ігор виділяється невеличка тиха зона, де є столики і місце для сидіння. Зона для моторних ігор – лабіринти, шведські стінки, драбинки, доріжки для їзди на велосипедах, педальних машинах тощо.

У зоні для конструктивних ігор має бути обладнання, яке легко трансформується, варіюється, має невелику вагу, надійне в користуванні.

Крім перелічених зон, обов'язково повинен бути майданчик для сюжетно-рольових ігор – ознайомлення дітей з правилами дорожнього руху і формування навичок правильної поведінки в сучасному місті.

Для дітей раннього віку краще створити окрему універсальну ігрову зону, яка відділена від тематичних ігрових зон, оскільки такі малята потребують більшої уваги, постійного нагляду й керівництва з боку вихователя, фізичні можливості їх також обмежені, тому навантаження мають бути значно менші, ніж на дітей старшого віку. Зону для малюків обладнують пісочницями, фонтанчиками, басейнами для плювання, невеличкими гойдалками, тунелями, кубами з отворами для лазіння і пролізання. Доріжки для ігор і бігу мають бути короткі. Потрібні галявинки або майданчики з різними плоскісними іграшками, що легко переносяться і ставляться в різних комбінаціях.

Орієнтація на те, що діти будуть проводити прогулянковий час у тих іграх, які вони вибрали самі, а не в одновікових групах, вимагає нетрадиційної роботи педагогів. Відтак, вихователів доцільно розподіляти за тематичними зонами, аби вони прийшли дітям на допомогу, коли це буде необхідно. Доцільно також створити на території закладу невеличку зону для відпочинку та спілкування батьків. Вона має бути затишна, добре озеленена, аби тата й мами, чекаючи дитину, могли відпочити, поділитися досвідом виховання, поговорити з педагогами.

2.3. Синтез мистецтв

Підкреслимо основні архітектурно-художні принципи, необхідні для створення гармонійного образу дитячого садка. Вони розподіляються на архітектурні (функціональні, морфологічні, естетичні) і художні. Морфологічні принципи містять у собі: структурність, образність, цілісність, гнучкість, контрастність. До естетичних принципів входять: контрастність, домірність, ритмічність. Окремо треба виділити інформативність. Кожен принцип, застосований для проектування образу дитячого садка, розкриває такі поняття:

–Функціональний принцип – розробка рівнів макро-, мікрозонування, створення гнучкого архітектурного середовища.

–Структурність – визначає характер і ступінь співвідпорядкованості, структурованості елементів архітектурного простору для комфортного дитячого візуального сприйняття.

–Образність – відповідає за створення образу будинку дитячого садка, цікавого і зрозумілого дитині.

–Цілісність – розгляд об'єкта дитячого садка, як стійкого системного цілого. Створення єдиної гармонійної композиції.

–Гнучкість – здатність до трансформації, інваріантості архітектурного простору ДДЗ.

–Контрастність – виявлення кульмінаційних елементів, на які повинна бути спрямована дитяча увага (в екстер'єрі та інтер'єрі).

–Домірність – необхідна масштабність і пропорційність в елементах будинку дитячого садка відповідно до дитячих антропометричних характеристик.

–Ритмічність – структурування архітектурно-художніх елементів дитячого садка відповідно до ритміко-метричних закономірностей.

–Інформативність – насичення елементів ДДЗ запасом інформації, необхідної для гармонійного розвитку дитини. Зрозумілість і новизна архітектурного середовища.

–Художній принцип – розглядається через призму сприйняття дітьми кольору і форми. Формування синтезу мистецтв [34, 15].

Синтез мистецтв набув такого поширення, що заслуговує на відповідну до масштабу цього феномена увагу дослідників. Вчені розглядають стиль інтер'єру у новому синтетичному розумінні завдань життєвлаштування людини, коли компоненти, що формують середовище (освітлення, температура, кольори), спрямовані на потреби життєдіяльності людей.

Колірне вирішення підбирається відповідно до особливостей бачення та сприйняття кольору дітьми, призначення приміщення й умов його експлуатації. Колірне вирішення інтер'єрів дитячих садків у цілому повинно бути світлим. Не слід використовувати багато яскравих кольорів – це може викликати враження хаосу, водночас «одноколірність» створює враження одноманітності, нудьги та незавершеності оформлення. Слід дотримуватися головного правила: колір, який займатиме найбільшу площу, повинен бути неяскравим, а чим яскравіше колір, тим меншу площу він повинен займати. При виборі кольору стін, меблів, завіски необхідно вирішити, чи гармонійною буде композиція, складена з цих кольорів, адже гармонія створюється у результаті виконання певних правил поєднання кольорів і відтінків [40, 32].

Можна поєднувати відтінки одного кольору: додаючи білого або темного до якого-небудь кольору, можна отримати його відтінки, що розрізняються за насиченістю (голубий, біло-блакитний, ясно-голубий, темно-голубий) або колірним тоном (наприклад, для жовтого – жовто-зелений) [33, 24].

При поєднанні двох контрастних кольорів один з них повинен домінувати, тобто займати найбільшу площу, і бути неяскравим, а другий колір може бути яскравішим, але займати меншу площу. Можна колір замінювати його відтінками, наприклад з помаранчевим поєднувати не синій, а синьо-зелений і синьо-фіолетовий. З контрастними тонами добре виглядають білий колір і невелика кількість світло-сірого. При поєднанні трьох різних кольорів один повинен переважати (колір стін або колір меблів, якщо вони закривають велику поверхню стін), два інші – бути доповненням (килимки, завіски, ін.)

Колір використовується і для візуальної зміни висоти, довжини, величини приміщення: теплі кольори, темні тони мають властивості наближати поверхні, а холодні кольори, перш за все, білі, світлі тони – віддаляти. Так, для «зменшення» довжини коридорів їх торцева стіна робиться теплою (за кольором) або більш темною.

Вибір основного кольору визначається низкою чинників: орієнтацією й освітленістю приміщення, кольором меблів і декоративних тканин, вибором загального художнього вирішення інтер'єру, а також загальним колірним вирішенням приміщення. Колірна гама може бути вирішена двома основними прийомами. Перший полягає у поєднанні близьких за тоном неяскравих кольорів. Основні поверхні – стіни, підлога, стеля – найсвітлішого відтінку, а меблі – трохи темнішого. При такому вирішенні не виключена поява яскравої колірної плями, наприклад, завіски на вікні, килима на підлозі. Другий прийом колірного вирішення заснований на гармонійному поєднанні контрастних кольорів. Меблі, столи для ігор і роботи повинні бути, по можливості, нейтральними, краще за все з натуральної деревини. Колірне вирішення переважно світлих теплих відтінків створює веселий, легкий настрій, тоді оптично кімнати здаються просторішими і більш затишними [4, 24].

Тривалий час діти проводять у груповій та ігровій кімнатах. Характер використання цих приміщень вимагає створення спокійного колірного середовища, тому для забарвлення їх стін бажано використовувати світлі теплі тони, наприклад жовто-зелені, які служать сприятливим фоном для

різноманітної дитячої діяльності. В інтер'єр цих приміщень бажано включати невеликі яскраві плями: іграшки, дитячі малюнки, предмети обстановки і т.п. Для завісок краще використовувати світлі тканини, гладкі або з неяскравим малюнком. Золотистий тон завісок створює відчуття сонячного освітлення. Якщо вікна виходять на північ, відкоси доцільно фарбувати у ясно-жовтий колір: тоді світло, що потрапляє в кімнату, здається більш теплим і сонячним. Колірне вирішення стін групової може бути одно- і двобарвним. У цілому колорит приміщень групових для малюків витримується у спокійних,

тепліх поєднаннях кольорів стін і підлоги. Для дітей середнього та старшого віку прийнятні більш стримані, «сріблясті», що радують око, свіжі відтінки. Стіна, на якій розміщується дидактичне устаткування, може бути забарвлена у більш насичений тон, нейтральний відносно експозиційного матеріалу. При організації зон-кутів художньої діяльності та кутів природи доцільно застосовувати більш насичені забарвлення, ніж алькова, лоджій та інших архітектурних особливостей приміщення.

Короткочасне перебування дітей у роздягальні, на сходовій клітині та у внутрішніх переходах дозволяє активізувати просторово-колірну характеристику цих приміщень за рахунок більш насичених кольорів: червоного, помаранчевого, охристого, жовто-зеленого.

Коридор сполучає всі приміщення на поверсі. Забарвлення коридору проводять по висоті вікон або дверей, або до стелі. При яскравому настилі колір поздовжніх стін пом'якшують, а торців – підсилюють. Красиве декоративне забарвлення коридору за секціями з урахуванням температурного режиму суміжних приміщень. Так, секцію, прилеглу до вхідного тамбура, фарбують у теплий тон, а до кухні — в холодний. При суцільному однотонному забарвленні коридору можна виділити кольором двері або їх фільонки. Добре організовує оформлення коридору колір, малюнок, фактура настилу підлоги (паркет, пластик, килим). Стіни торців, їх колір і декоративні композиції узгоджують з кольором і густиною настилу.

Сходи, як міжповерхове комунікативне приміщення, не схожі на жоден з інтер'єрів дитячого садка. Поручні та сходинки сходів повинні бути чітко видні у будь-яку погоду та час доби, тому вони добре освітлені та виділені сигнальними кольорами. Дитина, що йде, дивиться вниз, тому зовнішній вигляд сходового маршу дуже важливий. Не рекомендується розфарбовування сходового маршу «під килим»: краще фарбувати сходинки маршу в красивий сірий колір, а вертикальні площини сходинок і прилеглі до плінтусів частини фарбувати у ще більш насичений темно-сірий тон. Це оптично полегшить сходовий марш, оскільки сходинки наче «повиснуть» одна над одною,

підвищить ритмічність сходового маршу. Графічне колірне вирішення майданчиків повинно підкреслювати характер руху сходами з поворотами на майданчиках, тому малянок (плитка ПВХ, керамічна)

повинен бути статичний, композиційно урівноважений. Огорожу сходів краще фарбувати не в колір стін, а контрастніше, у будь-який один тон. Поручні з деревини забарвлюються яскраво для дітей (червоний, помаранчевий, жовтий, смарагдовий, малиновий, голубий), а для дорослих обробляються лаком, але завжди більш контрастно, ніж тони ґрат огорожі.

При формуванні інтер'єру спальних кімнат особливу роль відіграє м'яке напіврозсіяне освітлення та колірна обробка, тому доцільно застосовувати розбілені та приглушені тони. Колір підлоги, заставленої ліжечками, може бути набагато щільнішим за забарвлення стін і кольору завісок (шоколадні, вишневі, теракотові, гірчичні, темно-сині, темно-зелені, темно-сірі тони). Найбільш доцільно робити підлогу світлого кольору з графічним виділенням окремих зон. Можна застосовувати й ворсові тканини, краще зеленого кольору, що нагадає дітям зелений луг.

При забарвленні стін додають сірі тони, що додає їм м'якості, бархатистості. Колір і густина завісок підбираються з урахуванням того ефекту, який вони дають при завішуванні вікон.

2.4. Оздоблювальні матеріали з урахуванням екологічних вимог

Дитячий садок – це особливе приміщення, вже хоча б тому, що основними його «мешканцями» є діти. При плануванні інтер'єру приміщення дитячого садку перш за все необхідно забезпечити дві важливих чинники – зручність і безпеку. І, звичайно, велике значення має екологічність, а значить, оздоблювальні матеріали повинні відповідати цій вимозі. Зараз існує безліч цікавих шпалер, штор, світильників для дитячих кімнат. Проте починати облаштування подібних приміщень слід з нуля, тобто, з проведення електропроводки. І в першу чергу потрібно подбати про освітлення.

Кількість і розташування світильників залежить від розмірів кімнати. Але в загальних рисах все освітлення приміщення можна підрозділити на центральне і місцеве. Центральне – це стельові люстри і точкові світильники. У невеликій кімнаті досить одного джерела загального світла в центрі стелі.

В ігровій зоні будуть розташовуватися полиці або шафи з іграшками та настільними іграми, пластиковий будиночок або навіть невеликий спортивний комплекс – гімнастична стінка з баскетбольним кільцем, канат, гойдалка. У цьому випадку в кімнаті слід встановити два вимикача: для люстри, що висвітлює всю кімнату, і для ігрової зони.

Оскільки зараз на ринку електротоварів представлено найрізноманітніші моделі вимикачів, вибирати є з чого. Це може бути звичайний вимикач з однією або двома клавішами або диммер. Можливість плавного регулювання світлового потоку дуже важлива при облаштуванні приміщень для малюків. Легкий поворот ручки диммера або натискання на кнопку дадуть можливість дорослому побачити все необхідне, і при цьому не розбудити сплячих малюків.

Освітлення ігрової зони здійснюється в денний або вечірній час, коли діти не сплять, тому вимикач для неї може бути звичайним клавішним. Розташування вимикачів краще запланувати таким чином, щоб включити світло можна було відразу при вході, а це означає, що відкриті двері не повинні заважати. Вимикач загального світла повинен бути доступний першим, а для освітлення ігрової зони – другим.

Навчальна зона. В ній проходить процес писання, читання книг, малювання, ліплення виробів, випалювання по дереву, тощо. Для того, щоб дітям не доводилося напружувати зір, робочий простір над столом повинний бути добре освітлене. Як джерело світла, окрім загального верхнього освітлення, слід використовувати настільні лампи з гнучкою стійкою.

Не можна забувати, що довгі проводи заважають дітям та є небезпечними. Тому місце розташування розеток потрібно продумати з урахуванням розстановки в кімнаті меблів. Торшери, як елементи освітлення, неприпустимі:

дітлахам потрібні активні ігри, і в їх процесі подібні предмети можуть бути випадково перекинуті.

«Тепла підлога». На сьогоднішній день виробники цього обладнання пропонують самі різні системи – від електричних кабелів до інфрачервоної плівки, і до кожної з них потрібен блок зовнішнього управління. Систему управління теплою підлогою слід розмістити на стінці підсобної кімнати.

Розетки знадобляться для підключення додаткового освітлення: нічника, настільної лампи, підключення телевізору, проектору, комп'ютеру тощо; а також – пилососа при прибиранні кімнати (вона ж може використовуватися для зарядного пристрою стільникового телефону) і для іграшок: залізниці, ігрової приставки, пристроїв для творчості.

Якщо раніше випускалися спеціальні пластмасові заглушки, що перешкоджають доступу до розеток, то зараз необхідність у них відпала: тепер встановлюють розетки із захисними шторками, що відкриваються тільки при одночасному введенні двох металевих контактів штепселя. А це означає, що навіть найдопитливіша дитина, пізнаючи навколишній світ, не зможе нашкодити собі у процесі власних «досліджень» [13, 24].

З метою покращення умов перебування дітей у дошкільних закладах пропонується встановити дерев'яні вікна та двері, застосувати тепло- та шумоізоляційні матеріали, що затверджені МОЗ України для використання у дошкільних закладах. Для спальної зони (кімнати) слід використовувати наступні матеріали: Спінений поліетилен – екологічно чистий матеріал, що виготовляється з поліетилена шляхом спінення бутан пропановою сумішшю. Матеріали зі спіненого поліетилена або його ще називають пенополіетилен, характеризуються гладкою зовнішньою поверхнею, дрібнопористою структурою, високою пружністю, еластичністю, високою хімічною, біологічною стійкістю й довговічністю. Пенополіетилен має низьке вологовбирання й низькою теплопровідністю тому що має замкнені повітряні пори, тому він з успіхом застосовується в будівництві. Зі спіненого поліетилена виготовляються теплоізоляційні матеріали різного застосування у

вигляді циліндрів і аркушів. Аркуші виготовляються різної товщини, можуть мати фольгирований шар і липкий шар. Такий матеріал застосовується для тепло- та звукоізоляції приміщень, шумоглушник вентиляції, гідроізоляція.

При обробці житлових приміщень і приміщень адміністративного типу величезною популярністю користуються гіпсоволокно й гіпсокартон. Основу цих матеріалів становить будівельний гіпс – екологічно чистий матеріал, покритий тонким шаром міцного картону.

Масляно-клейова шпатлівка – екологічно чиста, нетоксична, без неприємного запаху, пожаровибуховобезпечна, використовується для вирівнювання бетону, штукатурки, гіпсу, дерева, закладення тріщин, поглиблень і швів, а також для суцільного шпатлювання стін і стель у приміщеннях у сухих внутрішніх приміщеннях нормальною вологістю. Масляно-клейова шпатлівка має гарну адгезію, розгладжується до «нульової» товщини. Легко шліфується.

Фарба — безсумнівний лідер серед оздоблювальних матеріалів для стін і стелі. У дитячому садку слід використовувати водорозчинні фарби: вони не виділяють шкідливих хімічних речовин, швидко висихають, не міняють свій колір із часом, практичні й економічні у використанні. Готове покриття відрізняється високою влаго- і вогнестійкістю, а також паропросякаємістю.

Із системою «тепла підлога» можна використовувати більшість напільних покриттів: наливні підлоги, натуральний камінь, керамічну плитку (товщиною до 30 мм), ковролін, лінолеум, ламінат, паркетну дошку й масивний паркет. Коркові підлоги не має сенсу укладати на теплу підлогу: пробка сама по собі втримує тепло, проте технічну пробку часто розташовують під теплою підлогою як додаткову тепло- і звукоізоляцію.

Для ігрової зони доцільно використовувати ковролін з натуральних матеріалів – екологічно чисте й комфортне сучасне килимове покриття, яке може мати різноманітні колірні комбінації, оригінальні малюнки й унікальну структуру. Ковролін проводиться на основі синтетичних або натуральних матеріалів, стійких до витирання й вицвітання, поєднує в собі гідності двох

пілогових покриттів – лінолеуму й килимів. Килимові покриття мають ряд специфічних властивостей: вони є гарними поглиначами шуму; вони міцні, еластичні, пожегобезпечні й стійкі до стирання й деформації.

Натяжна стеля дозволяє створювати рівні й багаторівневі площини, арки, вигини, і будь-які інші форми. Натяжні стелі роблять зі спеціальної вінілової плівки, яка натягається по периметру приміщення, і досить зручна для монтування світла відповідно до вимог приміщення (розглянуті нами вище). Крім того, натяжна стеля допомагає сховати всі недоліки й нерівності стелі-основи, дозволяє сховати електропроводку, невидимо розвести системи вентиляції, сигналізації й охорони. Натяжна стеля – екологічно чистий матеріал, що не виділяє шкідливих речовин і алергенів, не горить і не виділяє токсичних речовин, є засобом додаткової звукоізоляції. Крім того, вона не боїться вогкості, не покривається грибок або цвіллю. Не накопичують пил і при бажанні легко миються.

Меблі в дитячих установах мають бути вироблені з матеріалів природного походження: натуральної деревини, ДСП, ДВП та оздоблені натуральними тканинами: бавовною, льоном, вовною тощо. Фарби та лаки, якими покриті меблі та інші поверхні у приміщенні, мають бути дозволеними для використання у дитячих.

Висновки до розділу 2

1. Виявлено, що створення комфортного простору перебування та розвитку для дітей потребує кваліфікованої спільної творчості архітекторів, дизайнерів і педагогів, оскільки простір сучасної дошкільної установи повинен включити і синтезувати середовище для дітей різних вікових категорій, не порушуючи загальної цілісності і особливостей психологічного сприйняття і розвитку кожній з груп.

2. Виявлено необхідність ширше використовувати можливості дитячого садку для формування груп різного призначення з різними режимами відвідин: традиційний (повний), гнучкий, змінний; ефективного вирішення внутрішнього простору, заснованого на сучасному учбово-виховному процесі.

3. Визначено, що при розробці предметного середовища, а також окремих предметів для дітей повинні враховуватися сучасні вимоги художнього конструювання: уніфікація, мобільність, модульність, використання новітніх матеріалів, оптимальність конструктивних рішень (особлива увага повинна приділятися при цьому колірному рішенню й питанням формоутворення). Характер предметного середовища (промислові вироби разом з архітектурою повинні формувати цілісне предметне середовище, яке повинне бути пропорційним стосовно дітей певного віку, відповідати рівню їх фізичного й психологічного розвитку.

4. Сформульовано основні особливості колористичного вирішення інтер'єру дитячих дошкільних закладів впливає на формування особистості дитини. У процесі проектування інтер'єру дитячих дошкільних закладів необхідно ретельно підбирати кольористичне вирішення, враховуючи призначення кожного конкретного приміщення. Необхідно використовувати різні прийоми вирішення колірної гами для різних вікових груп дитячих дошкільних закладів. Для дітей молодшої групи – використання прийому об'єднання близьких за тоном неясних тонів, що сприятиме підтримці у малюків відчуття тепла, спокою, захищеності. Для дітей старшої групи дитячого дошкільного закладу – необхідно використовувати принцип

гармонійного об'єднання контрастних кольорів. Це стимулюватиме у дітей творчу активність, сприятиме розвитку зорових відчуттів.

Розділ 3. Прийоми формування дизайну інтер'єрів дошкільних дитячих закладів

3.1. Сучасні напрямки в дизайні інтер'єрів дошкільних дитячих закладів

Особливості формування архітектурно-художніх рішень екстер'єрів та інтер'єрів ДДЗ відповідають різним подходам, шляхам та напрямкам створення образу сучасного дитячого садка з урахуванням специфіки архітектурного об'єкта як громадського будинку для дітей. Кожен «елемент» дитячого садка являє собою теоретичний принцип з відповідним вибором засобів архітектурно-художньої виразності.

Сучасними дослідниками виявлено низку закономірностей у використанні засобів виразності з метою створення дитячого психофізіологічного і емоційного комфорту у таких елементах архітектурного просторового середовища дитячого садка: екстер'єру та інтер'єру (зонування, умеблювання, підбір обладнання, колірне вивірення приміщень, оформлення творами мистецтва, тканини, озеленення) [39, 24].

Сучасні напрямки в дизайні інтер'єрів дошкільних дитячих закладів в Україні представлені принципами:

- функціональності;
- екологічності;
- Зручності (врахуванням цільового призначення приміщення, віку та антропометричних характеристик дітей);
- технологічності;
- мінімалістичності;
- безпечності;
- естетичності.

Архітектурно-художній образ дитячого садка може бути знайдений, наприклад, в інтерпретаціях із запропонованих 4-х варіантів образів ДДЗ: європейський, слов'янський, нетрадиційний, еkleктичний.

3.2. Прийоми формування дизайну інтер'єрів

Сучасними дизайнерами внесено ряд корективів до звичних проектів ДДЗ за рекомендаціями проектування основних елементів дитячого садка відповідно до архітектурно – художніх принципів, психології дитячого сприйняття та особливостей педагогічного процесу:

–екстер'єр – виявлення нижньої частини будинку, акцентування головних входів, кольорове і композиційне рішення фасадів відповідно до обраного образу дитячого садка.

–сходи – компонування більшої частини сходового маршруту відповідно до антропометричних характеристик дітей.

–колірне рішення приміщень – виявлений ряд гармонійних колірних сполучень для оформлення великих площин стін, - у світлих, пастельних кольорах (різних за світлом чи тоном); і невеликих елементів оформлення – у яскравих кольорах, різних за насиченістю чи тоном. Розглянуті основні види кольорового оформлення підлоги і стель у різних функціональних зонах дитячого садка.

–оформлення творами мистецтва [33, 24]:

Прийоми формування дизайну інтер'єрів ддз:

– *гнучке макрозонування* приміщень (перегородки та елементи, що трансформуються), а також – *мікрозонування* приміщень: у просторовому середовищі, у горизонтальній і вертикальній площинах, площині стін, підлоги, – з урахуванням особливостей дитячого сприйняття й антропометричних характеристик. Ці види мікрозонування повинні здійснюватися для виявлення таких зон в ігрових кімнатах: активних ігор, творчих ігор, відпочинку, усамітнення.

–*ступінь колірної насиченості* у великих площинах меблів, елементах, що трансформуються, та фурнітурі.

–*види устаткування та форми дитячих меблів*, зокрема, столів, які можна застосовувати в різних компонувальних варіаціях, в іграх, і саме такі столи слід використовувати в оформленні ігрових та навчальних приміщень ДДЗ:

- модульні, багатофункціональні меблі,
- меблі, що трансформуються,
- ігровий будівельний матеріал.

–*тканини* – слід аналізувати наявний асортимент, кольорову гаму, вподобання малюків й обирати основні види фурнітури і стиль штор, гардин відповідно до функціонального призначення приміщень дитячого садка. Слід спиратися на принципи композиційної і кольорової єдності стилю в шторах, покривалах і килимових покриттях.

–*озеленення* – квіткові композиції слід обирати, виходячи з різних приміщень ДДЗ, кольорового і формотворчого вирішення елементів декоративного оформлення дитячого садка.

Таким чином, теоретичні принципи та прийоми оформлення (формування) інтер'єрів у сучасному дизайні ДДЗ інтерпольовані на елементи архітектурно-художнього оформлення дитячого садка за допомогою використання необхідних засобів виразності.

3.3. Перспективні напрямки розвитку інтер'єрів дошкільних дитячих закладів

Сучасний дитячий садок досі несе на собі відбиток принципів виховання (і, як наслідок, – облаштування приміщень дитячого садку) радянських часів, коли з антропометричними особливостями, віковими запитами (та, тим паче, – естетичними вподобаннями) дітей майже не рахувалися.

Тому, говорячи про перспективні напрямки розвитку інтер'єрів дошкільних дитячих закладів, необхідно залучати до формування інтер'єрів ДДЗ прийомів та принципів, про які йшлося у попередніх розділах.

По-перше, практичній реалізації архітектурно-просторового та дизайнерського рішень у ДДЗ має передувати розробка теоретичної моделі архітектурно-художнього образу ДДЗ, о основу якої мають бути закладені *архітектурні* (функціональний, морфологічний, естетичний) і *художні* принципи.

Окремо слід виділити принцип інформативності (сюди входить, наприклад, розробка стендів у ДДЗ). Ці принципи виступають базою для розкриття основних архітектурно-художніх аспектів формування ДДЗ.

Так, стенд формується на основі нових матеріалів (матеріалів Інтернет- і періодичних видань). Найбільш вдалим місцем для розміщення таких стендів може служити передпокій групової чарунки або методичний кабінет. Інформаційні стенди створюють єдине наочне інформаційне середовище ДДЗ, яке забезпечує єдиний стиль оформлення, культурно-національне орієнтування, ідентифікацію навчального закладу [31, 24].

Для формування зрозумілого і цікавого дитині архітектурно – художнього образу дитячого садка спочатку потрібно сформувати його перцептивний образ, заснований на особливостях дитячого сприйняття. В результаті проведення експерименту, вивчення літератури з педагогіки, дошкільної психології можна виділити основні особливості сприйняття дитиною архітектурного середовища:

- діти акцентують увагу на чітких, зрозумілих, простих формах.
- для дитячого сприйняття оптимальні невеликі за площею об'єкти, розташовані на рівні очей дитини.
- пропоновані дитячій увазі зображення повинні нести в собі запас інформації, необхідний для даного віку.
- всі об'єкти, що оточують дитину, повинні мати високий ступінь естетичної цінності та виконуватись на професійному рівні.
- у полі зору дитини, на тлі нейтрального середовища, повинна бути невелика кількість елементів, що служать композиційними, колірними і навчальними акцентами.
- просторове середовище повинне постійно змінюватись та трансформуватись, бути гнучким, забезпечувати свободу пересування.
- більшість елементів повинна знаходитися у полі зору і в зоні досяжності дитини, нести ігрове навантаження.

– на спокійному, нейтральному кольоровому фоні приміщення об'єкти, що мають педагогічне значення, повинні виділятися яскравими, відкритими кольорами (фурнітура, висувні шухляди, навчальні картинки та ін.).

– всі елементи дитячого садка повинні бути розмірні дитині, забезпечувати камерність масштабу.

У результаті архітектурного обстеження дитячих садків спеціалістами виявлена кількість невідповідностей даного архітектурно – художнього образу дитячого садка з перцептивним образом громадських будинків у дітей. Тому, говорячи про перспективні напрямки розвитку інтер'єрів дошкільних дитячих закладів, слід приймати до уваги, передусім, оберненість ДДЗ не до вимог бюрократичного апарату, а до самої дитини. Інтер'єр ДДЗ має відповідати запитам дітей, а не зовнішнім «обставинам».

Висновки до розділу 3

1. «Перший крок» до оформлення дитячого садка – створення його архітектурно-художнього образу, що базується на перцептивному образі громадського будинку дитини. Джерелами може служити аналіз і проведення паралелей між архітектурними стилями, образами природи, дитячими книгами.

2. Для розкриття архітектурно – художнього образу ефективні такі засоби виразності, як: колористичне оформлення, мозаїка, вітражі, розпис, композиційні прийоми та ін, які дозволять створити неповторний дизайн дитячого середовища.

3. Для кожного елементу дитячого садка визначено доцільне застосування засобів виразності, а саме: декоративно оздоблювальних, освітлювальних, колористичних

4. Виявлено архітектурно-художніх прийомів(планування, трансформація простору) використовуваних для створення комфортного архітектурного середовища для дітей.

5. Головним перспективним напрямком розвитку інтер'єрів дошкільних дитячих закладів є впровадження ігрової складової в формування

інтер'єру, залучення кращих зразків та прикладів з практики закордонних ДДЗ, а також – подолання важкого спадку радянського періоду в оформленні ДДЗ.

РОЗДІЛ 4

ДИЗАЙН ІНТЕР'ЄРІВ ДИТЯЧОГО САДОЧКУ В АВІАМІСТЕЧКУ

4.1. Дизайн-концепція дитячого дошкільного закладу “Авіа-мандрівка”

Основною дизайн концепцією дитячого дошкільного закладу під назвою “Авіа-мандрівка” є тематика підростаючих літальних апаратів, неба, природи, мандрівок. Переважають меблі, предмети інтер'єру плавних, заокруглених форм. Меблі відповідають фізичним розмірами дітей, і без гострих кутів.

В залежності від вікових категорій розраховані і всі предмети, багатофункціональні столики, розміщення полицок. Деякі полицки знаходять вище ніж вікова категорія дітей даної групи, в них може знаходитися навчальні матеріали та інші дрібнички, якими зможе користуватися виключно вихователь. Килимки з коротким ворсом і на основі, що не ковзає. В ігрових переважає ковролін, що імітує водичку, та інший вид в деяких з кімнат імітує пісок, таким чином виникає ілюзія острівця. Стіни обшиті м'якими подушками.

Інтер'єр в дитячому садку відповідає всім вимогам безпеки, щоб малюк не приніс шкоди своєму здоров'ю. З кожного поверху блоку будинку дошкільного закладу, а також з кожного дитячого осередку передбачено не менше двох розосереджених виходів.

Дитячий садок “Авіа-мандрівка” – це будинок, де діти зустрічають турботу, ласку, знаходять безліч розваг для себе і можуть пограти в різноманітні ігри, спілкуючись зі своїми однолітками. Саме тут закладається основа творчого, духовного, морального та патріотичного виховання.

Яскравість інтер'єру дитячого садка додадуть іграшки, ігрові меблі, орнаменти. На стінах зображення літаків, рослина тематика. Малюнки будуть чіткими, зрозумілими, сприятимуть розвиванню уваги, розуму, фантазії, цікавістю навколишнім середовищем. Таким чином діти почуватимуться в теплі та затишку.

В інтер'єрах спалень дитячого садка використані спокійні пастельні кольори, обстановка заспокійлива. Для спальні підійде ніжний блакитний колір – він заспокоює і дозволяє очам малюків відпочити. Ліжечка у вигляді літаків, казкових

героїв, а для дітей віком від 1,5 до 2 ліжечка квадратної форми, з заокругленими спинками, мають рожеві відтінки. Поєднання рослинних мотивів з ігровими елементами, креативним вирішенням, відчуттям простору додасть дини ті знань про оточуючий світ. Роздягальні приємних, теплих кольорів. Велика кількість різнокольорових шухлядок. Меблі для сидіння м'які. Санвузли продумані до кожної дрібнички. Тепле оформлення та приємні кольори, плавні форми, килимки біля раковин та полички для рушничків. В молодших групах велика шухляда для горщиків. А в групах від 5 до 6 років унітази у вигляді жабок.

Спортивний зал для дитячого садка має усі необхідні спорядження. Цікавий інтер'єр та ідея роблять його незвичним, креативним, дітлахи в такому приміщенні будуть активними та з радістю проводитимуть час.

Музичний клас просторий, хоч і на невелику кількість людей. Різнокольорові стільці, світлі стіни та використання динаміки на підлозі будуть цікавити те тільки дітей, що будуть виступати, а й їх батьків. Дизайн інтер'єру приміщень дитячого садка активно впливатиме на дитину, її самопочуття, у тому числі психологічне.

Ігрова кімната для наймолодших дітей віком від 1,5 до 2 років умовно модульними м'якими блоками розділена від прохідної та буфетної. В ігрових кімнатах груп підготовки до школи діти дізнаються про правила дорожнього руху, навчаться піклуватися про природу. Велика кількість поличок для книжок, олівців, зошитів та інших дитячих навчальних речей. На підлозі зображення доріг з переходами, світлофори та інші ігрові пізнавальні елементи. В ігрових присутні гірки з різноманітними гойдалками, шарами, сходинками, перетинами, отворами та інші дитячі забавки в поєднанні з літачками. Вікна оформлені з накладкою гіпсокартону і імітують дерева.

4.2. Функціональне зонування

Кожен з блоків дитячого дошкільного закладу розрахований на групу дітей до 12 осіб. В музичному та спортивному залі можливе розміщення 21 особи.

Дитячий садок “Авіа-мандрівка” – три поверховий багатофункціональний комплекс.

Особливість зонування ігрових кімнат дитячого дошкільного закладу є умовне розділення їх на прохідну та їдальню зони. В блоці 5, що на другому поверсі є окрема кімната їдальні, завдяки цьому ігрова зона збільшена.

Перший поверх

Другий поверх

Табл.4.2.1 Перелік приміщень, перший поверх

№	Найменування приміщення	S, м2
1	Службові приміщення	300,69
2	Прохідна зона	88,54
3	Тамбур	10,95
4	Туалетна зона	64,77
5	Роздягальня	66,63
6	Ігрова зона	57,89
7	Зона їдальні	32,07
8	Буфетна	11,25
9	Спальна зона	150,72

Табл.4.2.2 Перелік приміщень, другий поверх

№	Найменування приміщення	S, м2
1	Прохідна зона	109,47
2	Тамбур	6,06
3	Туалетна зона	64,77
4	Роздягальня	104,14
5	Ігрова зона	87,88
6	Зона їдальні	58,63
7	Буфетна	15
8	Спальна зона	216,87
9	Спортивний зал	47,94
0	Музичний зал	47,94

Площа першого та другого поверху дитячого дошкільного закладу “Авіамандрівка” 1542,21 м². Площа першого поверху 783,51 м² (табл. 4.2.1), площа другого поверху 758,7 м² (табл. 4.2.2).

4.3. Планувальне вирішення

Дизайн інтер'єру дитячого дошкільного закладу розробляється згідно завдання на дипломну роботу. Згідно умов, що були висунуті на проектування дипломним завданням виявилась необхідність здійснити ряд будівельно-інженерних та художніх робіт. Службові приміщення, що розташовані на першому поверсі не розробляють. Це блоки 4 та 5.

Розробляються ігрові, спальні, санвузли, їдальні, роздягальні. Кожний з блоків розрахований на дітей різного віку, саме тому інтер'єр пропонується оформити відповідно до вимог кожної вікової категорії.

Дитячий дошкільний заклад має 2 поверхи, на перших двох поверхах по 5 блоків. Перший та другий блок розрахований на групи дітей від 1,5 до 2 років, третій блок – від 2 до 3 років. На другому поверсі в блоці 5 групи дітей від 5 до 6 років, в 3 блоці діти, що готуються до школи, тобто найстарша група. Перший блок другого поверху для дітей від 3 до 4 років, другий блок – від 4 до 5 років. Блок 4 розділений на дві кімнати, де буде розміщений спортивний та музичний зал.

Несучі стіни мають товщину 510мм., внутрішні – 250 та 120 мм. Висота стелі 2700мм. Несучі стіни утворюють простір приміщень і залишаються незмінними.

Запроектовані ігрові майданчики у вигляді літачків відповідають всім вимогам, стандартам та безпечні для життя дітей.

4.4. Інженерно-технічне та конструктивне вирішення

Підлога в кожній з кімнат різноманітна. В ігрових килим з малюнком океанічного дна, імітує острівець та пісок. В роздягальні та зоні їдальні – настил дощатий. В санвузлах, тамбурах – плитка, а в спальнях килим.

Стеля в ігрових кімнатах блоків 1 та 2, другого поверху – підвісна, прозора, глянцева. Над ігровим елементом – гірками розташована підвісна стеля у вигляді

сонця. Ця система складається з металевого каркасу, підвішеного до перекриття, до готових вже елементів чи листів, що вкладаються на каркас або кріпляться до нього. Простір між перекриттям та поверхнею стелі використаний для схованого шнура, що світитиме жовтим, теплим світлом. По краю променів пропонуються вбудовані точкові світільними, так само і в хмарках, та овал в спортивному залі.

Переваги натяжної стелі:

- висока швидкість монтажу, скорочення трудовитрат;
- захист приміщення від протікань зверху;
- естетичні властивості;
- можливість упровадження будь-якого дизайнерського рішення.

На натяжній стелі вмонтовані світільники з тепловипромінюванням до 65 градусів [8;55].

Природне освітлення має важливе фізіолого-гігієнічне значення для працюючих. Воно сприятливо впливає на органи зору, стимулює фізіологічні процеси, підвищує обмін речовин, покращує розвиток організму в цілому. Сонячне випромінювання зігріває та знезаражує повітря, очищуючи його від збудників багатьох хвороб (наприклад, вірусу грипу). Окрім того, природне світло має і психологічну дію, створюючи в закладі відчуття безпосереднього зв'язку з довкіллям.

Оскільки природному освітленню властиві і недоліки: воно непостійне в різні періоди доби та року, в різну погоду; нерівномірно розподіляється по площі кімнат; при незадовільній його організації може викликати засліплення органів зору, тому враховуючи всі ці фактори запропоновано встановити додаткове штучне освітлення.

На рівень освітленості приміщення при природному освітленні впливають наступні чинники: світловий клімат; площа та орієнтація світлових отворів; ступінь чистоти скла в світлових отворах; пофарбування стін та стелі приміщення; глибина приміщення; наявність предметів, що заступають вікно як зсередини так і ззовні приміщення [3;26].

Недостатня або надмірна освітленість та нерівномірність освітлення в полі зору втомлює очі, призводить до зниження продуктивності праці; при цьому зростає

потенційна небезпека помилкових дій і нещасних випадків. Надмірна яскравість джерел світла може спричинити головний біль, різь в очах, розлад гостроти зору; світлові відблиски — тимчасове засліплення. Саме тому оптимальне вирішення і розміщення освітлення не буде шкодити дитині, адже дотримуємось всіх перерахованих вимог.

Поручні та огорожа у дошкільному закладі “Авіа-мандрівка” відповідають таким вимогам:

- висота огорожі сходів, якими користуються діти — 1,3 м, вертикальні елементи в огорожі повніші мають просвіт 0,1 м.;
- поручні для дорослих розташовані на висоті 0,85 м, а для дітей — біля стін та на огорожі сходів — висотою 0,5 м;

Дитячому закладу пропонується автономне опалення, а саме електричний опалювальний котел, що дозволить в будь яку пору року підтримувати необхідну для дитини температуру повітря.

В закладі однотрубні системи влаштовані таким чином: по одній трубі йде подача теплоносія від котла наверх будівлі, а по іншій трубі теплоносій надходить у послідовно підключені батареї [15;146].

Роздягальну дошкільних груп обладнано вбудованою шафою з відділенням для одягу кожної дитини, меблями для сидіння, різноманітними поличками та ящичками.

Групову обладнано дитячими меблями, що дуже ретельно підібрані за антропометричними параметрами зростання дітей, дитячими столами і поличками для зберігання зошитів, олівців та інших предметів, столом для вихователя.

Буфетна має стіл – шафу кухонного типу і настінну шафу для посуду.

Кімната для музичних і гімнастичних занять обладнано гімнастичною стінкою, гімнастичною лавкою, набором драбинок, стільчиків та інших необхідних для проведення занять приладь.

4.5. Колористичне рішення

Колористичне рішення в дитячому садочку витримано в спокійній гамі. Переважають такі кольори: блакитний, декілька відтінків зеленого, малиновий, світло жовтий, помаранчевий, білий.

Продумане використання кольору в інтер'єрі дошкільного закладу “Авіа-мандрівка” дозволяє створити правильне колірне оформлення, більш сильне по емоційній дії на дітей, більш економічне, особливо в порівнянні з різноманітними, дорогими оздоблювальними матеріалами.

Для дизайн-проекту вхідної групи до дитячого дошкільного закладу обрано основними світло жовтий; світло-зелений, білий, блакитний кольори. Жовтий піднімає настрій, активізує інтелект. Такий колір подобається людям енергійним, люблячим спілкуватися, мандрувати.

Яскравим рішенням являється зображення літальних апаратів, що відображена, як на ігрових елементах, так і на шпалерах. Поєднання великої кількості різноманітних кольорів та їх відтінків створюють позитивний, веселий, життєрадісний настрій як у дітей так і у вихователів.

Колірний вигляд об'єкта виражає його функцію, надає естетичний вплив і підвищує його роль і значення.

4.6. Ергономічні фактори дизайну

Ергономічні фактори дитячих садочки відрізняються від звичайних антропометричних показників, ажде розміри стільчиків, столиків, ліжечок, різноманітних дитячих меблів та обладнання різні. Вони залежать від вікової категорії групи. Розрахунки ігрових елементів, предметів інтер'єру, співвідношення розглянуто в порівнянні з площею кімнати, дитячими потребами.

Згідно класифікації груп за віковою ознакою та місткість груп дитячий садочок в авіамістечку поділяють на: п'ять блоків на кожному з двох поверхів. Кожен з блоків розрахований на групу дітей до 12 осіб.

За місткістю заклад – великий. За характером або часом експлуатації – цілодобові, в яких діти знаходяться від 24 год. до 5 днів на тиждень. Площа на одну дитину – 2 м²

Всі меблі та обладнання відповідають росту дітей. Правильний підбір і розстановка повноцінних меблів сприяє успішній і правильній роботі дитячого садка (табл. 4.6.1).

Туалетні кімнати розраховані в залежності від вікової категорії групи. В кожній туалетній передбачені рукомийники, шухляда для рушників, в молодших групах, тобто блок 1 та 2, першого поверху – велика шухляда для горщиків. В групах від 1,5 до 2 та від 2 до 3 – два рукомийники, у всіх інших 4. Розмір рукомийника – 0.4 x 0.45 м [15;247].

У туалетних для дошкільнят унітази влаштовані у відкриті кабінки розміром у плані 0,8 x 0,75 м. Для зберігання мила, зубних щіток, склянок для полоскання у шафах передбачається місце окремо для речей кожної дитини.

Табл. 4.6.1 Розміри столів та стільців дитячого садочку в авіамістечку

Блоки	Ріст дитини, см	Розмір стола, см			Розмір стільця, см		
		Висота над підлогою	Ширина	Довжина одного місця	Висота над підлогою	Ширина	Довжина одного місця
1,2,3 першого поверху, та 1, другого поверху	65-74	33	35	35	16	18	24
	75-84	37	35	35	19	19	24
	85-94	41	40	40	22	20	26
2,3,4,5, другого поверху	90-100	48	50-51	50-51	26	25	29
	100-110	52	50-51	50-51	28	27	30
	110-120	54-56	50-51	50-51	31	28	31

Номінальна ширина проходу вздовж фронту кабін і протилежної стіни – 0,9 м. Щоб під час вмивання діти не заважали одне одному, відстань між кранами повинна становити 0,6 м. Висота борту рукомийника влаштовується згідно з віком дітей і групах – 0,5, у старших – 0,55-0,6 м. Всі вище перераховані вимоги враховані. Сантехнічне обладнання провідних фірм. Спальню обладнано дитячими ліжечками розміри яких залежать від вікової категорії даної групи. Співвідношення віку з висотами елементів меблі повністю відповідає параметрам.

Довжина вхідної групи разом з двома вікнами, розташованими з обох боків становить 9,19 м., висота до підлоги другого поверху – 4,050 м. Двері висотою – 2,49 м., шириною 1,4 м. Ширина вікна – 1,8 м., висота – 1,74 м. Вхідна група має 3 сходинки, шириною 0,3 м., висотою – 0,15 м. Третя сходинка – площадка шириною – 1,00 м., довжина – 3,12 м.

4.7. Конструювання меблів та обладнання інтер'єрів

Сучасні меблі, що призначені для ігрових, спалень, роздягалень розробляються та випускаються з урахуванням вимог, ергономічних показників, специфіки приміщення. Меблі в інтер'єрі відрізняються комфортом, безпечні, зручні, їх параметри залежать від вікової категорії дітей, що знаходяться в групі. Враховується і інтенсивність навантажень на меблі, до цього входять і ігрові елементи, спорядження, що відрізняються особливою практичністю.

Деякі конструкції та обладнання вироблені з м'яких матеріалів, зносостійких, продумані до кожної дрібниці, щоб не завдати шкоди дитині та забезпечити максимально комфортні умови перебування в садочку.

Інтер'єр дитячого садочку в авіамістечку має характерні меблі, що відображають головну ідею – Авіа-мандрівки. В ігрових велика кількість повітряних куль, що є не тільки естетичною прикрасою а і виконують функцію спортивного і ігрового оснащення, що допоможе дитині в розвитку. Різнокольорові полицки вироблені з гіпсокартону та пофарбовані. Заокруглені полицки вироблені з пластмаси. В їдальні зоні присутні модульні меблі, що легко збираються до загального столика, а також можуть слугувати особистим робочим, ігровим місцем дитини.

Меблі в спальних кімнатах вироблені з екологічно чистих матеріалів, не будуть викликати алергічні реакції у дітей, їх форми унікальні, незвичні та відображають дитячі мрії. Саме тут створена заспокійлива атмосфера, що підвищує фізичний і емоційний комфорт дітей.

Характерні риси, що відрізняють дитячі корпусні меблі від дорослої, – заокруглені кути, відсутність виступаючої фурнітури, велика кількість дрібних

ємностей, а також обробка, що дозволяє робити вологе прибирання [9;12].

У розвитку проектування дитячих меблів можна виділити два основні напрямки: меблі-конструктор і меблі-іграшка.

Для облаштування дитячого садочку в авіамістечку якість меблів повинна бути довговічною. Просто немає сенсу й економічно не вигідно часто міняти інтер'єр садочку. Його оновлення можливе, з точки зору косметичного ремонту.

4.8. Екологічні аспекти дизайну інтер'єрів дитячого дошкільного закладу

Екологічне виховання – це нова категорія, яка пов'язана з наукою екологією, різними галузями. Для дошкільної педагогіки – новий напрямок, який з'явився на рубежі 80-х і 90-х років ХХ століття і на сьогоднішній день відбувається його становлення. Практика показує, що для вирішення завдань екологічного виховання іноді самі вихователі часто завдають шкоди природі: наприклад, для проведення спостережень за розвитком дерев та кущів на вулиці, в теплом приміщенні, вихователі зрізають гілки, ставлять їх у вазу, при цьому виховують спостережливість і бережливе ставлення до природи. Для такого заняття в групу можна занести такі гілки, які були обрізані садівниками для покращення крони дерева [9;30].

Любов до природи виховується з раннього дитинства, а допоможе це зробити правильно продуманий, функціональний, спроектований та раціонально прорахований, з екологічною тематикою інтер'єр, адже спілкування з природою завжди було засобом виховання.

Не допустимим є демонстрація колекції висушених комах або ж земноводних. З цими комахами знайомлять дітей під час спостережень на природі, а якщо це неможливо, то ознайомлення відбувається через розгляд картин, перегляд фільмів та слайдів. З точки зору пізнавальної діяльності колекції жуків, метеликів, звірів, птахів дають дітям більш реальні уявлення про тварин, ніж знайомство за картинами. Але з позиції екологічного виховання цей підхід повинен бути повністю виключений з практики роботи дошкільних закладів. Біля дитячого садочку чудовий ліс, де діти зможуть на практиці використовувати свої знання [3;16].

Крім того, екологічне виховання перш за все передбачає, формування у дитини бережливого, емоційного ставлення до об'єктів природи, здатності бачити їх красу, а не детальні біологічні знання особливостей кожного виду рослин і тварин. Саме виходячи з цього методу в інтер'єрі був передбачений мотив навколишнього середовища, рослинного світу. Використання природних кольорів, імітація на миючих шпалерах – природи. Натяк на морську тематику, пустелю, предмети, що користуються попитом виключно на природі. Небо, вода, галька, пісочок, сонечко, хмарки та інші об'єкти використані про оформлені дитячого дошкільного садочку в авіа містечку [12 ;56].

Таким чином, в екологічному вихованні дітей необхідно відмовитися від багатьох стереотипів, які були сформовані в попередні роки. Природа не повинна розглядатися лише з утилітарної точки зору. Перш за все, необхідно показати дітям її красу, унікальність, універсальність, тобто що природа – середовище життя всіх істот, включаючи людину; об'єкт пізнання, задоволення її естетичних і етичних потреб; і лише потім – об'єкт людського споживання [9;43].

Метою створення інтер'єрів дитячого садочку в авіамістечку є формування у дітей бажання та потягу ближче пізнати навколишній світ та відчувати себе його частиною. Проектуючи приміщення дитячого садочку, головною задачею – створення простору, функцією якого є взаємодія з дітьми. Форма подачі обирається на підставі сприйняття дитиною предметно-просторового середовища.

Знайомство дітей з природою в дитячому садочку вимагає постійного, безпосереднього спілкування з нею. Знаходячись в розробленому інтер'єрі діти будуть почувати себе наче в куточку казки, Авіа-мандрівкаючи від однієї країни в іншу.

Актуальність екологічних аспектів дизайну інтер'єрів та у дітей дошкільного віку зумовлена необхідністю: громадської відповідальності за стан природи, прагнення до постійного спілкування з нею, почуття любові до природи; грамотно з екологічної точки зору, застосовувати відповідні знання, вміння та навички, прагнення до передбачення наслідків впливу людей на природу; екологічну

культуру природокористування в природі; екологічну культуру поведінки за природою.

Систематична педагогічна діяльність, спрямована на розвиток в учнів екологічної культури, що виражена в дизайні приміщень. Завдання – сприяти нагромадженню екологічних знань, формувати вміння, навички діяльності в природі, виховувати любов до природи, прагнення берегти, примножувати її багатства. Екологічні аспекти передбачають розкриття сутності світу природи – середовища перебування дитини, яка має бути зацікавлена у збереженні цілісності, гармонії в природі, чистоти. Це вміння осмислювати екологічні явища, робити висновки про стан природи, розумно взаємодіяти з нею. Естетична краса природи сприяє формуванню моральних почуттів обов'язку і відповідальності за її збереження, спонукає до природоохоронної діяльності. Такі аспекти повинні позитивно впливати на дітей, закладаючи з раннього дитинства любов, бережливе відношення до екології [9;27].

4.9. Охорона праці

4.9.1. Основні положення та вимоги на права громадян з приводу охорони життя та здоров'я під час трудової діяльності визначає Закон "Про охорону праці" та контролюється відповідними державними органами між власником підприємства з питань безпеки.

Створення безпечних та нешкідливих умов праці на підприємстві у відповідності зі статтею 153 Кодексу законів про працю України на всіх підприємствах, в установах, організаціях створюються безпечні і нешкідливі умови праці. Забезпечення таких умов праці покладається на власника або уповноважений ним орган.

Умови праці на робочому місці, стан засобів колективного та індивідуального захисту, що використовується працівником, а також санітарно-побутові умови повинні відповідати вимогам нормативних актів про охорону праці.

З 30 червня 2003 р. введені нові Санітарно-епідеміологічні правила СанПіН 2.2.2/2.4. 1340-03 "Гігієнічних вимоги до персональних комп'ютерів і організації

роботи". Вимоги Санітарних правил поширюються на обчислювальні електронні цифрові машини персональні і портативні; периферичні облаштування комп'ютерної техніки (принтери, сканери, клавіатуру, модеми зовнішні тощо); облаштування відображення інформації усіх типів.

4.9.2. Робоче місце дизайнера

Умови праці на робочому місці, стан засобів колективного та індивідуального захисту, що використовується працівником, а також санітарно-побутові умови повинні відповідати вимогам нормативних актів про охорону праці.

Відповідно до нормативних актів та ергономічних вимог що до правильної організації робочого місця дизайнера(робітника). При організації робочого місця дизайнера встановлені норми площі на одного робітника в розмірі 3,25-5 кв. м (в деяких випадках до 6 кв. м).

При двобічному освітленні глибина приміщень не повинна перевищувати 15 м, при одnobічному - 6-7 м. Вікно не повинно знаходитися у полі зору людини, тому столи треба розміщувати перпендикулярно до нього.

Робоче місце поділяється на робочу (оперативну) зону і допоміжний простір. Робоча зона – це ділянка тримірного простору, обмежена зоною досяжності у горизонтальній та вертикальній площинах з урахуванням повороту людини на 180° та переміщення його вправо і вліво на один-три кроки. У цій зоні розміщуються знаряддя праці, які постійно використовуються у роботі. Окрема площа складає допоміжну зону, де розташовуються предмети, які використовуються рідше. Простір, обмежений уявною дугою, окресленою кінчиками пальців повністю витягнутої руки при її обертанні у плечовому суглобі, так званою зоною максимальної досяжності в горизонтальній та вертикальній площинах відповідно.

Простір, обмежений уявною дугою, окресленою пальцями руки повністю витягнутої руки в горизонтальній та вертикальній площинах відповідно при її обертанні у ліктьовому суглобі (при опущеному плечі), вважається оптимальною зоною досяжності.

Зони досяжності визначаються для різних фіксованих робочих положень (сидячи, стоячи). При їх визначенні треба орієнтуватися на людину невеликого

зросту в одязі та взутті. Розташування основного та допоміжного обладнання має забезпечувати вільний доступ до зон, що потребують профілактичного огляду та ремонту, а також зручне та безпечне переміщення людей.

Планування робочого місця має забезпечувати добрі умови огляду, що виключає велике зорове навантаження. Кут миттєвого зору в робочій зоні складає 18° , кут ефективного бачення в робочій зоні - 30° , кут зони огляду при фіксованому положенні голови по горизонталі складає 120° (за рахунок бокового зору), по вертикалі – 86° (39° - вгору та 47° - вниз). При обертанні голови кут зони огляду складає по горизонталі 120° , по вертикалі - $125-135^\circ$. Слід пам'ятати, що поворот голови, який не викликає надмірних навантажень, складає $30-40^\circ$ і що рух очей швидший і менш стомлюючий, а розміри і пропорції предметів оцінюються точніше у горизонтальній, ніж у вертикальній.

Тому важливим в організації місця для роботи є правильне розташування монітору, клавіатури та мишки та допоміжної орг. техніки. Поруч зі столом бажано поставити шафу чи столик для зберігання креслень та допоміжної літератури. Стіл повинен бути достатньо великим, адже окрім роботи за комп'ютером важливим є праця з робочою документацією макетами зразками робіт, презентаціями, матеріалів тощо.

Основними принципами ергономічності робочого місця - комфорт і мінімізація навантажень. Оскільки майже весь робочий час людина перебуває в положенні сидячи то основне навантаження припадає на опорно руховий апарат та на зір, зап'ясток руки . Для того щоб знизити ризик захворювання хребта слід правильно підібрати крісло яке забезпечене підлокітниками і підголовником, що знімають навантаження з м'язів плечового пояса. Пружна спинка анатомічної форми зменшує навантаження на хребет. У результаті конструкція рівномірно підтримує тіло за всією площею його зіткнення з кріслом. Серед столів найбільш ергономічною визнана криволінійна кутова форма. За рахунок увігнутості велика частина їх площі виявляється використовуваною, оскільки потрапляє в зону обхвату руками людини, рівну 35-40 см. Площа столешні найбільш зручного столу не може бути менше 1 м². Висота від підлоги до стільниці, як правило, повинна дорівнювати рекомендованим

нормами 74 см. На перший погляд начебто небезпечна робота дизайнера приховує у собі велику кількість шкідливих та небезпечних факторів. Тривала і інтенсивна робота на комп'ютері може стати джерелом важких професійних захворювань а саме:

- Тривале перебування в положенні сидячи(навантаження на опорно руховий апарат.
- Постійне навантаження зору
- Постійне навантаження на зап'ястя руки.
- Перебування в закритому приміщенні протягом робочого дня
- Підвищена або знижена температура повітря робочої зони;
- Виділення в повітря робочої зони ряду хімічних речовин;
- Підвищена або знижена вологість повітря;
- Підвищене значення напруги в електричному ланцюзі, замикання;
- Підвищений рівень статичної електрики;
- Підвищений рівень електромагнітних випромінювань;
- Підвищена напруженість електричного поля;
- Відсутність або нестача природного світла;
- Недостатня штучна освітленість робочої зони;
- Підвищена яскравість світла;

Всі ці фактори негативно впливають на здоров'я людини та призводять до різноманітних захворювань. У початковому періоді дії може підвищуватися збудливість нервової системи, що проявляється дратівливістю, порушенням сну, емоційною нестійкістю. У подальшому розвиваються астенічні стани, тобто фізична і нервово-психічна слабкість. Тому для хронічної дії характерні: головний біль, стомлюваність, погіршення самопочуття, гіпотонія (зниження артеріального тиску), брадикардія (зменшення пульсу), болі в серці, перевтома очей, болі, що тягнуть, в м'язах шиї, рук і спини, зниження концентрації уваги.

Для зниження ризику захворювання рекомендовано:

- як омога частіше робити перерви та виходити на свіже повітря
- робити невелику розминку для зняття напруженості тіла (рук, шиї, хребта)

- Постійне провітрювання приміщення

Власник або уповноважений ним орган повинен впроваджувати сучасні засоби техніки безпеки, які запобігають виробничому травматизмові, і забезпечувати санітарно-гігієнічні умови, що запобігають виникненню професійних захворювань.

4.9.3. Документи по охороні праці:

- інструкція для проведення вступного інструктажу з охорони праці й пожежної безпеки;
- інструкція з пожежної безпеки;
- інструкція з охорони праці при роботі за комп'ютером
- інструкція з охорони праці при роботі на відеодисплейних терміналах (ВДТ) і персональних електронно-обчислювальних машинах (ПЕВМ);
- інструкція з охорони праці при експлуатації електроустановок до 1000В;
- інструкція з охорони праці під час прибирання приміщень;

Вище перелічені інструкції розроблені для того, щоб убезпечити працівників під час виконання своїх обов'язків.

Завданням охорони праці поставлено забезпечення здорових та безпечних умов праці для проведення належного рівня функціональних процесів для даного типу закладу. Кожен з них має велику кількість важливих елементів, які слід враховувати при розробці заходів з охорони праці.

4.9.4. Мікроклімат приміщень забезпечує за допомогою терморегуляції постійність функцій організму під час різних виробничих і не виробничих процесів.

Клімат внутрішнього середовища визначається діючим на організм людини сполученням температури, вологості і швидкості руху повітря, а також температури навколишніх поверхонь. Температура в зимовий і перехідний період під час виконання робіт середньої ваги встановлена в межах +15–20⁰С.; швидкість руху повітря 0,5 м/с, відносна вологість 60–30%.

Для забезпечення потрібних параметрів мікроклімату застосовують:

- Захист від джерел інфрачервоного випромінювання.
- Вентиляція приміщень.
- Опалення приміщень.

- Кондиціонування повітря.
- Використання засобів індивідуального захисту.

Санітарно-гігієнічні вимоги регламентуються СНиП 11–92–76 з урахуванням характеристик виробничих та невиробничих процесів.

4.9.5. Вентиляція приміщень може бути: загального обміну, коли обмін повітря відбувається у всьому об'ємі приміщення, і місцевого, при якому обмін повітря здійснюється у визначеній частині; за призначенням: припливними, витягувальними і припливно-витягувальними; за способом спричинення руху повітря: природну (аерацію) і штучну (механічну).

Кондиціонування повітря є більш досконалим видом механічної вентиляції, яке в автоматичному режимі підтримує задані параметри повітря виробничого приміщення незалежно від змін зовнішніх і внутрішніх факторів.

Вентиляція характеризується обігом повітря ($\text{м}^3/\text{год}$). Для оцінки інтенсивності обігу повітря в приміщенні застосовується поняття кратності обігу повітря ($1/\text{год}$).

4.9.6. Протипожежні заходи

Протипожежна безпека для закладів призначених для одночасного перебування великої кількості людей, визначається згідно зі СНиП 2.01.02, а також ДБН 360. В закладі передбачено не менше двох виходів з кожного корпусу і під'їзд пожежних автомобілів.

До поверхів висотної частини забезпечують доступ підрозділів пожежної охорони з автомобільних драбин та колінчастих авто підйомників.

При проектуванні ддз, як правило, передбачають виходи на покрівлю.

4.9.7. Вимоги до оформлення плану евакуації людей при пожежі.

Своєчасна й безперешкодна евакуація людей; порятунок людей, які можуть піддатися впливу небезпечних факторів пожежі; захист людей на шляхах евакуації від впливу небезпечних факторів пожежі.

Евакуація являє собою процес організованих самостійних рухів людей назовні із приміщень, у яких є можливість впливу на них небезпечних факторів пожежі. Евакуацією також варто вважати несамостійне переміщення людей, що ставляться

до маломобільним груп населення, здійснюване обслуговуючим персоналом. Евакуація здійснюється по шляхах евакуації через евакуаційні виходи.

Двері евакуаційних виходів з поверхових коридорів, холів, фойє, вестибюлів і сходових кліток не повинні мати заборів, що перешкоджають їхньому вільному відкриванню зсередини без ключа. У будівлях висотою більше 15 м зазначені двері, повинні бути глухими або з армованим склом.

Сходові клітки, як правило, повинні мати двері із пристосуванням для самозакривання й ущільненням у притворах.

У сходових клітках допускається не передбачати пристосування для самозакривання й ущільнення в притворах для дверей, що ведуть у квартири, а також для дверей, ведучих безпосередньо назовні.

Двері евакуаційних виходів із приміщень із примусової проти димним захистом, у тому числі з коридорів, повинні бути обладнані пристосуваннями для само закриття й ущільненням у притворах. Двері цих приміщень, які можуть експлуатуватися у відкритому положенні, повинні бути обладнані пристроями, що забезпечують їхнє автоматичне закриття при пожежі.

План евакуації повинен складатися з:

- графічної частини
- текстової частини
- журналу відпрацьовування плану евакуації

4.9.7.1. Графічна частина. План евакуації. Викреслюються плани будівлі, які не повинні зашарашуватися другорядними деталями; суцільними зеленими стрілками показують основні пропоновані шляхи евакуації; пунктирними стрілками вказують запасні (другі) шляхи евакуації. На планах евакуації повинне бути умовними знаками показане розміщення вогнегасників, пожежних кранів, телефонів, місць включення систем пожежної автоматики й ін.

4.9.7.2. Текстова частина. Виконується у вигляді таблиці (№ п/п, перелік і порядок дій, виконавець). Також може оформлятися у вигляді інструкцій або пам'яток про дії при пожежі.

У документі повинні бути відбиті наступні моменти:

1) Оповіщення про пожежу

2) Організація евакуації

3) Перевірка - чи всі люди покинули приміщення.

4) Перевірка спрацьовування систем пожежної автоматики. Дії у випадку не спрацьовування систем автоматики.

5) Гасіння пожежі

6) Евакуація майна

Призначати виконавців треба виходячи з можливостей людей. При відпрацьовуванні плану евакуації варто проводити хронометраж. Необхідно передбачати дублювання.

Під таблицею повинні бути підписи осіб, що склали план евакуації й підписи співробітників, ознайомлених з ним.

Журнал відпрацьовування плану евакуації. Згідно ППБ 01-03 плани евакуації повинні спрацьовуватися не рідше одного разу в півроку, що повинне фіксуватися в журналі відпрацьовування плану евакуації. У журнал заносяться: дата проведення навчання, вступна інформація (наприклад, спрацьовування систем пожежної автоматики або виявлення пожежі (ознак пожежі) співробітником), загальний час евакуації, хронометрах окремих епізодів евакуації, а так само виявлені недоліки й позитивні приклади дій людей при пожежі. На основі розбору навчальної евакуації, приймаються заходи щодо підвищення рівня пожежної безпеки будівлі.

Загальні рекомендації зі складання планів евакуації. Плани евакуації повинні складатися беручи до уваги особливості поведження людей при пожежі, об'ємно-планувальні рішення будівлі (розміри й тип комунікаційних шляхів і т.п.), потужності сформованих людських потоків, режим експлуатації будівлі, що склався, активні й пасивні системи пожежної безпеки. Протипожежні заходи відповідають вимогам СНиП 2.01.02 – 85. «Протипожежні норми».

Відчинення дверей передбачено у напрямку евакуації.

Шляхи евакуації ДДЗ «Авіа-мандрівка» відповідають вимогам пожежної безпеки, викладеним у нормах проектування громадських будинків та споруд і діючих протипожежних нормах. Внутрішні стіни та перегородки, що розділяють

шляхи евакуації, передбачено з негорючих матеріалів, які мають межу вогнестійкості не менше 0,75 години.

З кожного поверху будинку дошкільного садочку, а також з кожного дитячого осередку передбачено не менше двох розосереджених виходів. Як другий евакуаційний вихід з другого поверху садочку II ступеня вогнестійкості допускається використовувати зовнішні відкриті металеві сходи з уклоном не більше 45 градусів. Ширина маршів зовнішніх відкритих сходів і дверей на їх площадки розрахована на число осіб, які евакуюються, і становить не менше 0,8 м., а ширина суцільних проступів їх сходинок – не менше 0,2 м.

Дитячий садочок в авіамістечку має не менше двох внутрішніх сходів, що розміщуються в сходових клітках 1-го типу з шириною маршів не менше ніж 1,2 м. Сходові клітки, що використовуються для евакуації, слід проектувати згідно з нормами по проектуванню громадських будинків та споруд і протипожежними нормами.

Для утеплення стін дитячого садочку використано неорганічні матеріали.

Допускається не передбачати природного освітлення в буфетних, туалетах персоналу та технічних приміщеннях. Всі інші приміщення в садочку достатньо природно та штучно освітлені.

Для обмеження перегріву приміщень передбачено стаціонарні або такі, що трансформуються, сонцезахисні пристрої на вікнах ігрових, спалень, залів для музичних та спортивних занять, туалетних кімнатах. Сонцезахисні пристрої на вікнах виготовлені з негорючих матеріалів і не перешкоджають евакуації дітей і персоналу з будинку [15;154].

Кожен з блоків призначений для дітей даного віку, ізольований від решти дитячих осередків і має зручні зв'язки з функціональними групами інших приміщень.

Групові для дітей ясельного віку розташовані на першому поверсі у безпосередньому зв'язку з земельною ділянкою. Старші групи – на другому поверсі.

Евакуація дітей із дитячого ігрової через приміщення іншого забороняється. Другий (евакуаційний) вихід із приміщень групового осередку передбачено із

ігрової [20;197].

Евакуаційний вихід проєктований з відчиненням назовні, ширина дверей приймається за розрахунком і становить 1 м. Приміщення роздягальні дитячого садочку в авіамістечку обладнується персональними шафами для зберігання і сушіння одягу та взуття дітей. Приміщення ігрової придатне для внутрішнього перепланування та просторового виділення функціональних зон. Розміщення ігрових з урахуванням кутового провітрювання. Допускається влаштовувати провітрювання ігрових через спальні. Спальня розміщена, суміжно з ігровою кімнатою і обладнана шафами для зберігання запасу чистої білизни та спальних речей. Їдальня розміщена біля буфетної. В усіх групових кімнатах зона їдальні ділиться з ігровою. Тільки в блоці 5, другого поверху, їдальня кімната знаходиться окремо від всіх [9;30].

Туалетні спроектовані як єдине приміщення з природним освітленням. Злив (відуар) і дитячі унітази для старшої групи встановлюються без кабін. Підлога у приміщеннях дитячих з матеріалів, дозволених для використання МОЗ України, і вологостійка. Підлога в роздягальнях, ігрових і спальнях повинна мати утеплену основу. Для підлоги в туалетних використано керамічну плитку.

Стіни приміщень дитячих групових гладенькі, вологостійкі, і забезпечують можливість прибирання вологим способом, коефіцієнт відбиття світла 50-70%. В дитячому садочку, на другому поверсі 2 зали: музикальний і спортивний. При кожному залі комори. Їх розділяє звукоізолююча стінка [13;67].

Будинок дитячого садочку в авіамістечку підключено, до систем централізованого теплопостачання, обладнаний лічильниками теплоти. Заходи щодо енергозбереження необхідно виконувати згідно з вимогами норм з проєктування громадських будинків та споруд.

Системи опалення та вентиляції будинків дошкільного закладу проєктовані відповідно до вимог діючих норм. Температура поверхні підлоги ігрових, що розміщуються на 1 поверсі, а також спалень та роздягалень для ослаблених дітей протягом опалювального періоду повинна становити 23 градуси за рахунок підігрівання підлоги.

Опалювальні прилади захищені негорючими екранами, виготовленими з матеріалів, дозволених до використання МОЗ України. Шафи для сушіння дитячого одягу у роздягальнях, а також сушки для рушників в туалетних обігриваються водою протягом усього року. Об'єм повітря, що видаляється із однієї шафи, слід приймати не менше 10 м. куб./год [5;6].

У будинках дошкільних закладів повинна проектуватися витяжна вентиляція, як правило, з природним спонуканням.

Зовнішнє повітря, що подається у холодний період року до приміщень, обладнаних механічною витяжною вентиляцією, слід підігрівати конвекторами або радіаторами, що встановлюються у припливних шафах. Електропостачання дошкільних закладів виконується за II категорією надійності від двох незалежних взаємо резервуючих джерел живлення.

Передбачено влаштування телевізійної, радіотрансляційної та телефонної мережі, пожежної та охоронної сигналізації, а також централізовану систему оповіщення персоналу про пожежу. Приймальні пульти пожежної та охоронної сигналізації встановлюються у приміщенні, де забезпечується цілодобове чергування, службових приміщеннях.

Антенна та кабельна розводка для приймання телепередач передбачається в ігрових, залах для музичних та спортивних занять. Радіоточки встановлюються в музичних та спортивних, ігрових. Телефони встановлюються у службових приміщеннях.

Поручні та огорожа у будинку виконано відповідно до таких вимог: висота огорожі сходів, якими користуються діти, менше 1,3 м.; вертикальні елементи в огорожі мають просвіт не більше ніж 0,1 м., горизонтальне членування не допускається ; – поручні для дорослих повинні розташовуватись па висоті 0,85 м., а для дітей – біля стін або на огорожі сходів – на висоті 0,5 м; висота огорожі ганків, що розміщені на рівні 0,45 м. і більше від землі, повинна бути не менше 0,8 м.; на закслених дверях з двох боків повинні передбачатися захисні ґрати на висоту не менше 1,2 м. [1;7].

Санітарні норми встановлюють припустимі рівні шуму, що проникає в

приміщення від зовнішніх і внутрішніх джерел, і припустимі рівні шуму на території житлової забудови. Нормованими параметрами постійного шуму є рівні звукового тиску L , дБ, в октавних смугах часто зі середньо геометричними частотами 63, 125, 250, 500, 1000, 2000, 4000, 8000 Гц. Для орієнтовної оцінки допускається використання рівнів звуку L , А, дба.

Оцінка непостійного шуму на відповідність припустимим рівням повинна проводитися одночасно по еквівалентному й максимальному рівнях звуку.

Протипожежні засоби безпеки використані у відповідності з вимогами СНиП 2.01.02-85 протипожежні норми. Ступінь вогнетривкості об'єкта третій [16;246].

Відкривання дверей передбачено за напрямком евакуації. Є запасні виходи та сходи.

Стан навколишнього середовища задовільний. Територія забезпечена каналізацією, дорогами, проїзди мають тверде покриття, є значні масиви зелених насаджень, плануємо ще насаджувати.

Джерела електромагнітних випромінювань, які перевищують норми – відсутні.

Джерела радіаційного випромінювання на території дитячого дошкільного закладу і поблизу – відсутні.

Будинок дитячого садочку запроектовано з матеріалів, які дозволені для будівництва дитячих закладів Міністерство охорони здоров'я України (МОЗ України).

4.9.8 Вогнегасники та пожежна сигналізація

Підприємство має зовнішнє і внутрішнє протипожежне водопостачання. Необхідний тиск води створюється стаціонарними пожежними помпами, котрі забезпечують подання компактних струменів на висоту не менше 10 м або рухомими пожежними помпами і мотопомпами, що забирають воду із гідрантів. Внутрішній протипожежний водогін обладнаний пожежними кранами, які встановлюються на висоті 1,35 м від підлоги всередині приміщень біля виходів, у коридорах, на сходах. Кожний пожежний кран споряджений прорезиненим рукавом та пожежним стволом.

Стационарна установка призначена для гасіння пожежі на початковій стадії їх виникнення без участі людей. Така установка вмонтована в будівлю. Відповідно до типу та виду діяльності підприємства вогнегасні засоби підрозділяють типи: водяні, пінні, газові, порошкові і парові. В офісі встановлена, автоматична установка що обладнана пристроєм як для ручного так і автоматичного пуску.

Для гасіння пожежі всередині будівлі, крім пожежних кранів встановлюються автоматична протипожежна установка. Розпилювальна установка водяної системи являє собою розгалужену мережу труб під стелею зі спринклерними головками (розбризкувачами), які закриті легкоплавкими замками, що розраховані на спрацювання при температурі 72, 93, 141, 182 °С. Установка має контрольно-сигнальний клапан, який пропускає воду в спринклерну мережу, при цьому одночасно подає звуковий сигнал, контролює тиск води до і після клапану.

Також в деяких приміщеннях розташована дренчерна установка має розбризкуючі головки, які постійно відкриті. Вода подається в дренчерну систему вручну або автоматично при спрацюванні пожежних давачів, які відкривають клапан групової дії. В кожному приміщенні офісу встановлені датчики пожежної безпеки які в разі небезпеки вмикаються автоматично.

Вогнегасники підрозділяються натакі типи: рідинні, вуглекислотні, хімпінні, повітряно-пінні, хладонові ,порошкові і комбіновані. У рідинних вогнегасника застосовують воду з добавками

Застосування вогнегасників:

Вуглекислотні - гасіння об'єктів під напругою до 1000В.

Хімпінні - гасіння твердих матеріалів і ГЖ на площі до 1 кв.м.

Воздушнопінні - гасіння загоряння ЛВЖ, ГЖ, твердих (і тліюча) матеріалів (крім металів і установок під напругою).

Хладонові - гасіння загоряння ЛВЖ, ГЖ, горючих газів.

Порошкові - гасіння матеріалів, установок під напругою;

заряджені МГС, ПХ - гасіння металів; ПСБ-3, П-1п - гасіння ЛВЖ, ГЖ, горючих газів.

Вуглекислота виконує дві функції :охолоджуючу та ізолюючу.

Вуглекислота - газ без кольору і запаху. Він важче від повітря в 1.5 рази; при 0°C і P=36атм легко переходить у рідкий стан, тоді його називають вуглекислою. З 1л рідкої вуглекислоти при t°=0° утворюється 506л газу. Зберігаються в сталевих балонах. Подача кислоти проводиться через раструби - диффузори, внаслідок чого відбувається переохолодження кислоти, що виходить і утворення вуглекислого снігу.

При використанні вуглекислоти необхідно врахувати токсичність її. При вдиханні повітря, яке містить 10% CO₂, і не має запаху наступає параліч дихання і смерть.

Вуглекислоту і азот застосовують в порівняно невеликих по об'єму приміщеннях, головним чином при гасінні речовин, що горять полум'ям (рідини, газу). Погано гасять речовини, здатні тліти.

Оскільки вуглекислота відновлюється лужноземельними металами, її не можна застосовувати при гасінні цих металів.

В разі виникнення пожежі в ддз де переважно офісна техніка, кабельні мережі, документація та ін. використовуються 2 типи вогнегасників порошкові та вуглекислотні вогнегасники ОУ-2, ОУ-5 яка, потрапляючи на речовину, що горить, охолоджує його і гасить. Випаровуючись, ця речовина не залишає слідів, не ушкоджує офісну техніку і інші прилади. Кількість вогнегасників в приміщенні повинна розраховуватися по спеціальній таблиці (НПБ 166-97 "Пожежна техніка. Вогнегасники. Вимоги до експлуатації"). Вогнегасники слід розташовувати на об'єкті, що захищається, відповідно до вимог ГОСТ 12.4.009 (розділ 2.3) так, щоб вони були захищені від дії прямих сонячних променів, яких-небудь механічних дій і інших несприятливих чинників, таких як вібрація, підвищена вологість і інших. Вогнегасники повинні розміщуватися в легкодоступних і помітних місцях. Не допускається зберігання і експлуатація вогнегасників в місцях, де температура може перевищувати 500С і під прямими променями сонця. Необхідно дотримуватися обережності при випуску огнетушащої речовини з розтруба углекислотного вогнегасника, оскільки температура на його поверхні знижується до -600-700С. При гасінні електроустановок, що знаходяться під напругою, не допускається підводити

розтруб ближче за 1 м до електроустановки і полум'я. Після застосування вогнегасника в закритому приміщенні, приміщення необхідно провітрити. Кожен співробітник ддз в обов'язковому порядку має бути ознайомлений з правилами експлуатації вогнегасників..

Необхідно періодично перевіряти масу заряду вогнегасника (не рідше за один раз в два роки). Величина маси балона із замочно-пусковим пристроєм без заряду вибивається на корпусі замочного пристрою. Сумарна маса вогнегасника визначається збільшенням до неї маси CO₂, вказаної на етикетці або в паспорті. Через 5 років необхідно проводити перезарядку і повторний огляд балона. Перезарядка і ремонт вогнегасників повинні робитися в спеціалізованих організаціях на зарядних станціях. Експлуатація вогнегасників без чеки і пломби заводу-виготівника або організації, що робила перезарядку, не дозволяється.

На кожен засіб пожежогасінні, у тому числі і вогнегасника, необхідна наявність сертифікату якості.

Отже, пожежна безпека – стан об'єкта, при якому з регламентованою ймовірністю виключається можливість виникнення та розвиток пожежі і впливу на людей її небезпечних факторів, а також забезпечується захист матеріальних цінностей. Причинами пожеж та вибухів на підприємстві є порушення правил і норм пожежної безпеки, невиконання Закону “Про пожежну безпеку”.

Відповідно до положень Закону України "Про пожежну безпеку" (статті 4 - 7) Правила пожежної безпеки в Україні є обов'язковими для виконання всіма центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями (незалежно від виду їх діяльності та форм власності), посадовими особами та громадянами.

Правила встановлюють загальні вимоги з пожежної безпеки, чинність яких поширюється на підприємства, установи, організації та інші об'єкти (будівлі, споруди, технологічні лінії тощо), а також житлові будинки, що експлуатуються, будуються, реконструюються, технічно переоснащуються і розширюються, за винятком підземних споруд та транспортних засобів, вимоги до яких визначаються у спеціальних нормативних документах.

Всі заходи організаційно-технічного характеру на об'єкті можна підрозділити на організаційні, технічні, режимні та експлуатації

4.10. Специфікація матеріалів

З метою покращення умов перебування дітей у дошкільному закладі встановлено метало-пластикові вікна та двері, застосовано тепло- та шумоізоляційні матеріали, що затверджені МОЗ України для використання у дошкільних закладах. Всі тканини, використані для оздоблення інтер'єрів, натуральні. Пропонується оновити опалювальну та сантехнічну системи, а також встановити такі прилади як: кондиціонер та зволожувач повітря [14;46].

При обробці всіх приміщень в тому числі службових величезною популярністю користуються гіпсоволокно й гіпсокартон, оскільки вони мають ряд позитивних характеристик, таких як шумо- і вологостійкість, міцність і пожежостійкість. Усі перераховані характеристики властиві гіпсоволокну й гіпсокартону завдяки їхній основній складовій – гіпсу.

Масляно-клейова шпаклівка екологічно чиста нетоксична, без неприємного запаху, пожежовибуховобезпечна.

Готова до застосування, густа масляно-клейова шпаклівка. Використовується для вирівнювання бетону, штукатурки, гіпсу, дерева, закладення тріщин, поглиблень і швів, а також для суцільного шпатлювання стін і стель у приміщеннях у сухих внутрішніх приміщеннях нормальною вологістю [1;30].

Після такого ряду робіт в кімнатах, переходимо до фарбування та проклейки шпалер. Кожен інтер'єр кімнати відрізняється своєю унікальністю. Відповідно до цього були підібрані всі кольори, матеріали.

Фарба — безсумнівний лідер серед оздоблювальних матеріалів для стін і стелі. Мова йде про водорозчинні: вони не виділяють шкідливих хімічних речовин, швидко висихають, не міняють свій колір із часом, практичні й економічні у використанні. Готове покриття відрізняється високою волого- і вогнестійкістю. Фарбувались ігрові, гіпсокартонні конструкції у вікон, полички. Фото шпалери з зображенням повітряної кулі та на рослинну тематику повторюються одні й ті ж по

всіх блоках [5;103].

Ковролін – це екологічно чисте й комфортне сучасне килимове покриття, яке може мати різноманітні колірні комбінації, оригінальні, дитячі малюнки й унікальну структуру. Килимові покриття мають ряд специфічних властивостей: вони є гарними поглиначами шуму. Пропоновані нами підлогові покриття виконані з високоякісних синтетичних і натуральних матеріалів. Покриття міцні, еластичні, пожежобезпечні й стійкі до стирання й деформації. Ковролін застосовано в дитячих спальних кімнатах, ігрових. Він легкий у збиранні, добре переносить різні механічні впливи. Має різну фактуру, що імітує задум дизайнера проекту [15;247].

Натяжна стеля зробить незабутнім будь-яке приміщення. Її полотно дозволяє створювати рівні й багаторівневі площини, арки, вигини, і будь-які інші форми. Натяжні стелі роблять зі спеціальної вінілової плівки, яка натягається по периметру приміщення. У неї можна вмонтувати різні світильники й задати висвітлення за задуманим проектом.

Натяжна стеля допомагає сховати всі недоліки й нерівності стелі-основи. Дозволяють сховати електропроводку, невидимо розвести системи вентиляції, сигналізації й охорони. Натяжна стеля виконана з екологічно чистих матеріалів. Не виділяє шкідливих речовин і алергенів. Вона не горить і не виділяє токсичних речовин, є засобом додаткової звукоізоляції. Крім того, вона не боїться вогкості, не покривається грибок або цвілью. Натяжна стеля в двох ігрових кімнатах, одна в вигляді сонечка, друга – хмарок [9;22].

Тепло- та шумоізоляційний матеріал, шпаклівку, фарбу використано в музичному та спортивному залах. Стіни пронуюється оздобити шпалерами. В музичному залі – пофарбовані білою, глянцевою фарбою [9;15].

Для дитячого садка потрібні ті шпалери, целюлоза й паперова маса для яких зроблені без застосування хлору. Маркування цих екологічно чистих шпалер звичайно містить спеціальний знак — косий трикутник.

Для гімнастичної зони або зони сцени пропонується прогумоване підлогове спортивне покриття. Всі меблі в музичному та спортивному залах вироблено з матеріалів природного походження: ДСП, ДВП та оздоблені натуральними

тканинами: бавовною. Стіни обшиті м'якими матрацами, легко кріплять, знімаються, легкі, вогнестійкі.

Матеріали, які будуть використані при побудові вхідної групи в дитячий дошкільний заклад: бетон, метал, пластик, акрил, цегла. Додатково використана фарба різних кольорів для створення задуманих малюнків на фасаді. Основним, базовим покриттям є декоративна штукатурка «короїд». Це полімер цементна розчинна суміш для створення тонкошарових фактурних покриттів як в всередині так і зовні будинків.

В санвузлі плитка блакитного кольору, на підлозі – імітує морське дно океану. Не боїться вологості, а також не покривається грибком або цвіллю. В тамбурах плитка на нековзною основою, нейтральна.

В роздягальнях, музичному, спортивному залах, зонах їдальні ламінат різних кольорів (зелений, беж, блакитний). Його колір обрано відповідно до задуму інтер'єру даної кімнати. Один імітує морське дно, інший зелену, насичену травку.

Висновки до 4 розділу

1. Основною дизайн концепцією дитячого дошкільного садочку під назвою “Авіа-мандрівка” є тематика неба, мандрівок, природи. Обладнання та предмети в інтер'єрі виконані з відображенням основної тематики: багатофункціональні гірки у вигляді літальних апаратів, спортивні, гімнастичні спорядження, відображення на стінах мандрівок, пізнаючи природу та навколишнє середовище.

2. Враховуючи, те, що дітям, перш за все, потрібна тепла, затишна, цікава, незабутня атмосфера, тому важливим при створенні дизайну інтер'єру є продумати з точки зору вікових категорій та ергономічних вимог всі параметри, враховуючи попередні досвіди та створити незабутню казку для дітей.

3. Дитячий дошкільний заклад в авіамістечку – це тип громадської споруди, де діти повинні себе відчувати наче вдома, не турбуючись, максимально проявляти свої таланти за рахунок досвідчених, звичайно, вихователів та навчання в цікавих, продуманих, функціональних дизайнерських кімнатах. Для того, щоб

дизайн вирішення приміщень мали підгрунття, потрібно сформулювати основні засади формування дизайну інтер'єрів дитячого садочку а авіамістечку:

- вирішення в єдиному стильовому рішенні дизайну інтер'єрів дитячого садочку, дотримання задуманої теми, ідеї – Авіа-мандрівкаі;
- зонування (роздягальні, ігрові, спальні, буфетні, їдальні та інші);
- розробка спортивних, гімнастичних споряджень, вхідної групи;
- інженерно-технічне та конструктивне вирішення, продумати колористичне рішення, питання безпеки, ергономіки, конструювання меблів та обладнання інтер'єрів, екологічні аспекти, матеріали.

4. Колірне рішення інтер'єрів дошкільного закладу в авіамістечку активно впливає на дитину, у тому числі і психологічно. В інтер'єрах переважають нюансні кольори зеленого, жовтого, помаранчевого, рожевого, блакитного. В кожному з кольорів існують чіткі параметри впливу кольору на дитину. Одні розвивають дитину розумово, заспокоюють, інші пригнічують, охолоджують. Тому пропонується створити правильну колірну обстановку, що відповідає різноманітним потребам дітей і здатну запобігти згасання орієнтовних реакцій, зорових відчуттів. Саме таким критеріям керували при втіленні колірних рішень.

5. Для дизайну вхідної групи до дитячого дошкільного закладу в авіамістечку обрано основними світло жовтий; світло-зелений, білий, блакитний кольори. Жовтий піднімає настрій, активізує інтелект. Такий колір подобається людям енергійним, люблячим спілкуватися, Авіа-мандрівкаувати. Тобто відповідає основній ідеї. Білий колір – колір простору, чистоти і свіжості. Зелений консервативний і наполегливий, він відповідає стабільності, міцності, стабільності та почуттю власної значимості. Блакитний колір – колір неба і повітря, прохолоди і простору. При проектуванні спортивних споряджень – індивідуальна розробка, використовували білий колір, а повітряна куля – різнокольорова.

6. Проаналізувавши меблі та обладнання в інтер'єрі визначили, що всі вони є безпечними для життя дітей. Відповідають всім нормам та вимогам. Характерною особливістю є плавність ліній та заокруглені форми, практичне та функціональне використання. Деякі меблі – модульні, тобто виконують в кімнаті

одразу ж декілька функцій. Виходячи з цього, можна зазначити, що конструювання меблів та обладнання в інтер'єрі не тільки є естетичною прикрасою, а і багатофункціональними, адже забезпечують комфортні умови перебування та створюють емоційний, фізичний комфорт.

7. В дитячому дошкільному закладі запропоновано використання найновітніших, екологічних, довговічних матеріалів. В приміщеннях переважає настінне покриття – миюча фарба, шпалери, підлога – ковролін, ламінат. Враховуючи те, що дітям всюди цікаво, хочеться побувати одразу ж в декількох місцях, тому виникла необхідність попіклуватися про їх безпеку, використовуючи м'які матеріали на стінах, каркасах, спортивному спорядженні, ігрових та інших елементах.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1. Дослідження виявило необхідність модернізації в сфері освіти, соціальні зміни, значимість освоєння зростаючого інформаційного потоку визначили сучасні вимоги до розвитку мережі будівель ДДЗ, а саме: збільшення типологічного ряду, що відповідає вимогам поліпшеної доступності об'єктів соціального обслуговування в місті; зростання числа функцій в ДДЗ, необхідних для всебічного гармонійного розвитку дитини, надання кваліфікованої допомоги батькам при вихованні дітей; підвищенню естетичних якостей середовища ДДЗ, застосування композиційних прийомів і засобів (обсягово-просторової організації простору, відповідної колористичної гами, освітлення), що сприяють підтримці позитивного емоційного стану вихованців та створення .

2. Виялено, що середовище будівель ДДОУ не відповідає сучасній моделі дошкільної освіти, яка ґрунтується на особистісно-орієнтованому підході виховання, не враховує основні потреби в емоційному розвитку дитини, не сприяє підтримці стану психологічної задоволеності на різних етапах онтогенезу, тоді як прояв пізнавальної активності у дітей різних вікових груп знаходиться в прямій залежності від яскравості отриманих вражень.

3. З'ясовано, що сучасні відносини між дітьми, засновані на свободі вибору та свободі пересування, зумовлюють необхідність перегляду специфіки організації «закритої» планувальної структури, яка перешкоджає реалізації даної ідеї. Потреба в різнобічному розвитку обумовлює наявність різноманітних занять та ігор в тематичних зонах.

4. Вплив нових методів виховання, впровадження сучасних методик і програм зумовили перегляд функціонального складу приміщень, їх логічних зв'язків, підвищення естетичних параметрів архітектурного середовища для дошкільної освіти. Естетична оцінка середовища перебування дитини передбачає зростання критеріїв якості інформаційного поля в рамках розвитку його як системи елементів, що відповідають сучасним візуальним потребам дітей, що сприяють гармонійному розвитку, підтримують їх стан творчої рефлексії.

5. Встановлено, що естетична цінність архітектурного середовища для дошкільної освіти визначається властивостями її компонентів, здатних викликати позитивну реакцію зорову у вихованців шляхом залучення уваги, інтересу, творчого мислення і уяви. Для виявлення естетико-інформаційних носіїв необхідно розглядати параметри як внутрішнього середовища будівель для дошкільного виховання, так і параметри середовища зовнішньої - прогулянкового ділянки навколо будівлі. Для підвищення естетичних параметрів зовнішнього і внутрішнього середовища ДДЗ, необхідно розглянути ряд можливостей в наступних аспектах життєдіяльності суспільства: екологічному, функціональному, гігієнічному, психофізіологічному.

6. На основі проведених досліджень виявлено, що якісні перетворення території ДДЗ рекомендується проводити шляхом: збільшення прогулянкових зон, організація яких може бути вирішена частково в обсязі будівлі (веранди, тераси); індивідуального підбору рослин і дерев, їх поєднань; впровадження сучасних ландшафтних прийомів; якісного підбору різних видів покриттів ігрових майданчиків, спортивного зони, тротуарів з метою поліпшення мікрокліматичних параметрів прогулянкового ділянки. Використання різних колірних і геометричних сполучень покриттів: тротуарної плитки, бруківки, еластичних покриттів (плит, плиток, матів, сегментів), піску, гравію - вносить різноманітність в архітектурне середовище, може виступати сильним графічним засобом для позначення візуальних кордонів, підвищують увагу у дітей.

7. На базі дослідження, в рамках оптимізації функціонально-планувальної структури архітектурного середовища для дошкільної освіти запропоновано забезпечення гнучкості та мобільності, функціональної універсальності та просторової варіативності, вікової диференціації регульованою автономністю планувальної структури ДДЗ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Арнхейм Р.* Мистецтво і візуальне сприйняття / Р. Арнхейм. - М.: Архитектура-С, 2007. –392с.
2. *Архітектурно-композиційне формоутворення: навчань. посібник / під. ред. В. І. Иовлева–* Єкатеринбург: Архитектон, 2000. – 366 с.
3. *Блохина Н.Б., Вихрова Л.Т., Давыдова Г.М.* Детские дошкольные учреждения. – М.: Стройиздат, 1971. – 191 с.
4. *Богуславский М.В., Корнетов Г.Б.* Восхождение к Монтессори // Альманах МАМА. М. – Выпуск I, 1994. – С.14-34.
5. *Бреслав Г.Э.* Цветопсихология и цветолечение для всех. – М., 1998. – 212с.
6. *Валентинов П.* Мария Монтессори и ее метод // Педагогический вестник. – 1991. – №34. – С.3.
7. *Гнатюк Л.* Аспекти формування середовища дитячих дошкільних закладів / Гнатюк Л., Ярмоленко Н. // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. Науково-технічний збірник. – Вип. 28. – К.: КНУБА, 2011. – С. 199–206.
8. *Гнатюк Л.Р.* Формування середовища виховання в дитячих дошкільних закладах / Л.Р. Гнатюк, Н. Куракіна // Візуальність у контексті культурних практик. Матеріали другої Всеукраїнської науково-практичної конференції (13-14 жовтня 2011 року) - Черкаси, Брама-Україна, 2011. - С. 132-134
9. *Гайказова Р.Т., Костикина Т.Д.* Оформление детского дошкольного заведения. – М.: Просвещение, 1974.
10. *Глаголева К.В., Чернявський В.Г.* Особливості колірної вирішення інтер'єрів дошкільних дитячих закладів. – [Електронний документ]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Prms/2010_3/27-32.pdf
11. *Дерибере М.* Колір в житті і діяльності людини / М. Дерибере. – М., 1965.
12. *Ерошина Г.* Мебель та ігрове обладнання для дітей дошкільного віку. – М.: ВНИИТЕ, 1972 р.

13. Електроустаткування дитячих приміщень. – [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://intotworooms.net.ua/elektroustatkuvannya/>
14. *Жерихина Е. И.* Садики детские. Три века Санкт-Петербурга: многотомная энциклопедия. – Т. 2: Деятнадцатый век, кн. 6. С-Т. [гл. ред. В.В. Яковлев] – 2008. – 466 с.
15. *Зайцев А.С.* Наука о цвете и живописи. – М., 1986. – 158 с.
16. *Кадуріна А.О.* Архітектурно-художні аспекти формування дитячих дошкільних закладів (на прикладі Одеси). – Автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури (за спеціальністю 18.00.01. – теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури). – К., 2005. – 24 с.
17. *Козак Л.М., Коробейнікова Л.Г., Глазирін І.Д., Середенко М.М.* Фізичний розвиток і формування психофізіологічних функцій у дітей молодшого шкільного віку // Фізіологічний журнал. – 2001. – Т. 48, № 5. – С.87-92.
18. *Козак Л.М., Коробейнікова Л.Г., Коробейников Г.В.* Физическое развитие и состояние психофизиологических функций у детей младшего школьного возраста // Физиология человека. – 2002. – Т. 28, №2. – С. 35-43.
19. *Козак Л.М., Коробейнікова Л.Г.* Психофізіологічні аспекти розумової діяльності школярів молодшого шкільного віку // Матеріали наукової конференції “Індивідуальні психофізіологічні особливості людини та професійна діяльність”, Київ-Черкаси. – 2001. – С. 56.
20. *Коробейнікова Л.Г.* Состояние психофизиологических функций и физическое развитие детей младшего школьного возраста // Материалы II Украинской конференции молодых ученых, посвященной памяти академика В.В. Фролькиса. – К.: Ін-т геронтології АМНУ. – 2001. – С. 55.
21. *Король І.Г., Світко В.А.* Дитячі дошкільні заклади (проектування і будівництво). – К.: Будівельник, 1969 р. Крутій К.Л. До 100-річного ювілею першого дитячого садочка на Запорізькій землі // Дошкільна освіта.-2008.-N 3(21).-С.42-46.

22. Крутий К.Л. До 100-річного ювілею першого дитячого садочка на Запорізькій землі // Дошкільна освіта.-2008.-N 3(21).-С.42
23. Лаврентьєва Г. Розвивальне предметно-ігрове середовище: європейський досвід та новітні підходи. // Палітра педагога. – 2001. - №4. – С.11-13.
24. Ламехова Н.В. Пространственная организация групповой ячейки детского сада в системе современного дошкольного учреждения // Архитектон. - № 25, 2010. – С.18-24
25. Литвин Л.Н. “Наша” или “не наша” Мария Монтессори // Советская педагогика. – 1991. – №8. – С.39-44.
26. Литвяк Елена. Утро без отметок. // Учительская газета. – №41 - 6 октября 1998.– С.8-11.
27. Молчанов В. М. Основи архітектурного проектування : соціально-функціональні аспекти: навчальн. посібник / В. М. Молчанов. - Ростов н/Д.: Фенікс, 2004 - 160с.
28. Монтессори-матеріал. Школа для малышей. – М.: Изд-во Мастер, 1992.– 80 с.
29. Карпов В.В. Антропология мистецтва та архітектури // Філософія архітектурної творчості : навчальний посібник / С. Г. Буравченко, В. В. Карпов, Л. Н. Бармашина, О. Г. Пивоваров, Н. В. Бжезовська ; за заг. ред. канд. архіт., проф. С.Г. Буравченка. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – С. 39-66.
30. Карпов В.В. Антропологічне осмислення архітектурної форми сучасності//Архітектура та екологія: Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 16 – 18 листопада 2020 року). К.: НАУ, 2020. С. 5-8.
31. Онищенко Э.В. Основні підходи до організації освітнього простору дитини-дошкільника в американському дитячому саду [Електронний ресурс] / Э.В. Онищенко, А.С. Микільська // - Режим доступу : <http://www.mosgu.ru/nauchnaya/publications/professor.ru/Onishenko&Nikolskaja>
32. Осорина М.В. Секретный мир детей в пространстве мира взрослых./ М.В. Осорина.– СПб: Речь, 2007. – 488 с.

33. *Погребняк Ю.В.* Методичний кабінет ДДЗ як осередок інформаційного простору. – [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://www.ukrdeti.com/firstforum/p44.html>
34. Реконструкция дошкольных учреждений. – [Электронный документ]. – Режим доступа: http://www.snip-info.ru/Rekonstrukcija_doshkol%27nyh_uchrej%60deniiy.htm
35. *Рунге В.Ф., Манусевич Ю.П.* Эргономика в дизайне среды. Учебное пособие. – М.: Архитектура-С, 2005. – 328 с.
36. *Рыжова Н.А.* Розвиваюче середовище дошкільних установ (з досвіду роботи) / Н.А. Рыжова. - М., ЛИНКА-ПРЕС, 2003. - 192с.: мул.
37. Сайт ДДЗ та музею «Мия-Мила-Манда» – [Электронный документ]. – Режим доступу: <http://linnamuseum.ee/miiamillamanda/ru/>
38. *Симонович А.* Кисториидетского сада // Вестник воспитания, 1896 г. – [Электронный документ]. – Режим доступа: <http://dob.1september.ru/2005/02/4.htm>
39. Системы восприятия и анализаторы человека. – [Электронный документ]. – Режим доступа: <http://www.grandars.ru/shkola/bezopasnost-zhiznedeyatelnosti/sistemy-vospriyatiya-cheloveka.html>
40. *Сорокоумова Е.А.* Возрастная психология: учебное пособие / Е. А. Сорокоумова. – СПб.: Питер, 2006. – 208 с.
41. *Степанов А.В.* Архитектура и психология, учебное пособие для вузов, Степанов А.В., 1993.
42. *Степанов Н.Н.* Цвет в интерьере: Учеб. пособие. – К., 1985. – 96 с.
43. *Степанов Н.Н.* Цвет в интерьере: Учеб. пособие. – К., 1985. – 96 с.
44. *Сумнительный К.Е.* Идеи космического воспитания в педагогике М.Монтессори // Актуальні проблеми дошкільного виховання. – Рівне, 1997. – С.33-36.
45. *Сумнительный К.Е.* Космическое воспитание в педагогике М.Монтессори // Теория и практика гуманистических воспитательных

систем: материалы Всероссийской научно - практической конференции. Владимир, 1997. – С.182-185.

46. *Сумнительный К.Е.* Формирование гуманистической концепции космического воспитания М.Монтессори. // Гуманистическая парадигма образования и воспитания: теоретические основы и исторический опыт реализации (конец XIX– 90-е гг. XX) // Тезисы докладов и выступлений на XIX сессии Научного Совета по проблемам истории образования и педагогической науки. М., 1998. – С.245-247.

47. *Современные образовательные программы для дошкольных учреждений /* под ред. Т. И. Ерофеевой. – М.: Академия, 1999. – 344 с.

48. *Тихомирова О.В.* «Равный» старт или на порог школы. Предшкольное образование. Методические рекомендации по организации предшкольного образования на основе кратковременного (неполного) пребывания воспитанников в детском саду. – [Электронный документ] / Режим доступа: http://www.iro.yar.ru/institut/kdino/predschoo/met_rec2.shtml

49. *Хилтунен Елена* Признать право ребенка быть самим собой - легко. Гораздо труднее дать ему это право. // Перво сентября. – №15. – 1998. – С.17-23.

50. *Ушинский К. Д.* Педагогические сочинения: В 6 т. – Т. 1: О народности в общественном воспитании. / Педагогика. – М., – 1988. – 416 с.

51. *Ушинський К.Д.* Твори: В 6 т./ Радянська школа, – К., 1952. – Т.2: Звіт про відрядження для огляду закордонних жіночих закладів колезького радника К.Ушинського. – 560 с.

52. *Філіпчук Г.Г.* Українознавство в гуманітарній політиці України.// Праці Міжнар. науково-практичної конф. “Стан, проблеми, перспективи розвитку українознавства”. – К.: Видавничо-інформаційний центр Науково-дослідного ін-ту українознавства, 2001. – С.303-305.

53. *Шубенков М.В.* Структурные закономерности архитектурного формирования: навчальн. посібник / Шубенков М.В. – М.: Архитектура–С, 2006. – 320 с.: мул.

54. *Японское воспитание.* Детские сады в Японии. Виды детских садов. – [Электронный документ]. – Режим доступа: <http://www.edukids.ru/articles/342>

ДОДАТКИ